

AVALIK ARVAMUS JA RIIGIKAITSE

Kaitseministeerium

Tõnis Ormisson

Mai 2006

Tatari 6, 10116 Tallinn
tel (0) 627 7583, faks (0) 627 7584
post@turu-uuringute.ee
www.turu-uuringute.ee

Turu-uuringute AS

SISUKORD

KOKKUVÕTE	3
UURINGU TAUST	6
1 Valim	6
2 Küsitlustöö	7
3 Andmetöötlus	7
UURINGUTULEMUSED.....	10
1 Riigiinstitutsioonide usaldusväärsus.....	10
2 Julgeolek maailmas	14
3 Eesti julgeolekut tagavad tegurid	17
4 Turvalisuse muutumine pärast NATO-ga liitumist.....	18
5 Suhtumine NATO-sse	20
6 Informeeritus NATO-st	23
7 Infoallikad Eesti riigikaitse ja NATO kohta.....	26
8 Eesti elanikkonna kaitsetahe	28
9 Soov Eestist sõjaohu korral lahkuda	33
10 Suhtumine kaitsekulutustesse	35
11 Seisukohad kaitsevõime arendamisel	36
11.1 Kaks teed kaitsevõime arendamisel	36
11.2 Sõjaväeteenistuse vajalikkusest.....	36
11.3 Suhtumine kutselisse sõjaväesse	38
11.4 Suhtumine Eesti sõjaväelaste osalemisesse rahvusvahelistes sõjalistes missioonides.....	39
11.5 Suhtumine Iraagi sõjalise missiooni pikendamisse.....	40
LISAD	41
1 Tabeljaotused	41
2 Küsimustik.....	41

KOKKUVÕTE

- Kõige usaldusväärsemateks institutsioonideks peavad Eesti elanikud piirivalvet, Eesti Panka ning õiguskantslerit ning kaitseväge. Esimest kahte peab kindlasti või pigem usaldusväärseks üle 80% vastanutest, teist kahte ~80%.
- Ülekaalukalt kõige vähemusaldusväärseks peetakse erakondi, kus mitteusaldajate osakaal ületab usaldajate osakaalu tervelt 34% võrra. Võrreldes kahe viimase aasta uuringuga on märkimisväärselt tõusnud Vabariigi Valitsuse usaldusväärsus, Selgeim langus on kahe aasta perspektiivis Presidendi usaldusväärsusel.
- Kaitseväge usaldab eestlastest 85% ning mitte-eestlastest 68%, mitte-eestlaste seas on usaldusväärsus tõusutrendis. Kaitseliidu usaldusväärsus on madalam, jäädes sarnaseks institutsioonide keskmisele usaldusprotsendile. Eestlastest usaldab Kaitseliitu 77%, mitte-eestlastest 47%. Mõlemas rahvusgrupis on Kaitseliidu usaldusväärsus võrreldes novembriga tõusnud.
- Maailma julgeolekut nähakse endiselt negatiivses valguses. Pooled vastanutest usuvad sõjaliste konfliktide ohu kasvumist maailmas järgneva aastakümne jooksul, 12% usub maailma muutumist turvalisemaks. Võrreldes novembriga on 6% võrra kasvanud nende hulk, kes ennustavad ohu suurenemist
- 17% vastanutest peab tõenäoliseks, et mõni välisriik võiks tulevikus Eestit sõjaliselt rünnata. Eestlaste seas on rünnakut tõenäoliseks pidavaid ca 10% enam kui muulaste seas.
- Inimohvritega lõppeva rahvusvaheliste terroristide rünnaku toimumise tõenäosust Eestis lähema viie aasta jooksul peab tõenäoliseks 29% elanikest. Mitte-eestlased tajuvad terrorirünnaku ohtu pisut tugevamalt kui eestlased.
- Eesti julgeolekut tagavate teguritena nähakse kõige sagedamini kuulumist NATO-sse, koostööd ja heanaaberlikke suhteid Venemaaga ning kuulumist Euroopa Liitu. Kahe esimese teguri puhul on endiselt väga selged lõhed eestlaste ning mitte-eestlaste vahel: kui eestlaste seas on selgelt kõige enam (76% vastanutest) nimetatud kuulumist NATO-sse, siis mitte-eestlaste seas on viimast tervelt 46% võrra vähem esile tõstnud (28% mitte-eestlastest). Venemaa suhteid on julgeolekugarantiina seevastu märksa olulisemaks pidanud just mitte-eestlased (68% vs 36% eestlastest). Euroopa Liitu peavad eestlased ja muulased võrdselt oluliseks.
- Enamik vastanutest näeb Eesti NATO-ga liitumise mõju julgeolekule positiivselt. 51% leiab, et turvalisus on pärast NATO-ga liitumist suurenenud. NATO liikmeksoleku pooldajatest usub turvalisuses suurenemisse 67%. Viimase paari aasta jooksul näitab usk NATO-ga ühinemisest tingitud julgeoleku suurenemisse kasvutrendi.

- Toetus Eesti NATO-sse kuulumisele on endiselt tugev: kui novembris oli toetajaid 73% elanikest, siis seekordses uuringus oli toetajaid 74%. Eestlastest toetab eesti NATO-sse kuulumist 87%, mida on pisut enam kui sūgisel. Mitte-eestlaste seas on toetus NATO-sse kuulumisele jätkuvalt märkimisväärselt madalam – 43%.
- Informeeritus sellest, mida Eesti jaoks tähendab NATO liikmeks olek, on viimase aasta jooksul kahanenud. Kui käesolevas uuringus pidas end väga või pigem hästi informeerituks 38% vastanutest, siis sūgisel oli neid 45% ning aasta eest 47%. Informeeritus on suurem eestlaste seas (43% vs veerand muulastest).
- Eesti riigikaitse ning NATO kohta on nii eestlased kui mitte-eestlased kõige enam infot saanud kohalikest meediakanalistest. Nii eestlaste kui mitte-eestlaste puhul on kolmeks kõige enam kasutatud meediumiks trükimeedia, televisioon ning raadio. Mitte-eestlased on erinevalt eestlastest kasutanud kõige enam kohalikku venekeelset meediat. Eestikeelset meediast on mitte-eestlased infot saanud suhteliselt vähe.
- Kui Eestit peaks ründama mõni teine riik, siis pooldab 69% vastanutest sõjalise vastupanu osutamist (29% kindlasti ning 40% pigem pooldab). Vastupanu osutamise vastaste osakaal on võrreldes sūgisega pisut langenud.
- Eestile kallaletungi puhul on ise valmis kaitsetegevuses osalema 61% vastanutest, sh 64% eestlastest ning 54% mitte-eestlastest. Viimase aasta jooksul on valmisolek ise kaitsetegevusse asuda langenud. Meeste seas on kaitsetegevuses ise valmis osalema 73% eestlastest ning 60% mitte-eestlastest.
- Kallaletungi korral üritaks Eestis lahkuda 14% küsitletutest, mida on võrreldes sūgisega 4% võrra vähem. Kindlasti ei lahkuks 39% ning tõenäoliselt ei lahkuks 37% vastanutest. Lahkuda soovijate osakaal on enam langenud mitte-eestlaste seas.
- Kaitsevõime tagamiseks tehtavate kaitsekulutuste tõstmist peab vajalikuks 44% vastanutest, mida on selgelt enam kui eelmise aasta sūgisel tehtud uuringus. Vähenenud on nende osakaal, kes eelistavad kaitsekulutuste säilitamist praegusel tasemel.
- Eelistatumaks suunaks kaitseväge arendamisel peetakse väikeste väekontingentide arendamist, mis oleksid valmis osalema NATO sõjalistes missioonides: seda toetasid pooled vastanutest. Rohekaevulist kaitseväge, mille ülesanne oleks Eesti territooriumi kaitse eelistas 34% vastanutest.
- Sõjaväeteenistuse läbimist peab noormeeste jaoks vajalikuks või pigem vajalikuks 88% vastanutest, vaid 10% leiab, et saa on kas täiesti või pigem mittevajalik.
- Kutselisele sõjaväele ülemineku küsimuses täpsustasime võrreldes eelmiste uuringutega valikuvariantide sõnastust. Kui kuni selle uuringuni kasutati kutselisele sõjaväele üle mineku alternatiivina üldise sõjaväekohustuse säilimist, siis seekordses uuringus on viimane asendatud kohustusliku ajateenistuse säilitamisega. Selgub, et kutselisele armeele üleminekut pooldab kolmandik vastanutest, mida on 12% võrra vähem kui novembris. Kohustusliku ajateenistuse säilimist eelistas selgelt enam vastanuid – 63%. Eestlastest toetab üleminekut kutselisele sõjaväele vaid veerand, mitte-eestlaste seas jagunevad eelistused alternatiivide osas pooleks.

- Eesti sõjaväelaste osalemisse rahvusvahelistel sõjalistel missioonidel suhtub pooldavalt 45% vastanutest, vastu on pisut enam – 49%. Vastaste osa ületas pooldajaid viimati 2004 aasta kevadel vahetult peale esimese Eesti sõduri hukkumist Iraagi missioonil. Eestlastest toetab missioonidel osalemist 52%, mitte-eestlastest 30%.
- Iraagi missiooni pikendamisse suhtutakse valdavalt negatiivselt. Juhul, kui aasta lõpus missiooni mandaadi lõppemisel peaks selguma, et ilma välisjõududeta ei suudeta Iraagis tagada stabiilsust, on Riigikogu poolse missiooni pikendamise vastu 62%, missiooni pikendamist toetab 31% vastanutest. Võrreldes novembriga on toetus missiooni pikendamisele langenud.

UURINGU TAUST

Käesolev aruanne on koostatud Turu-uuringute AS-i poolt ajavahemikus 05.-17 mail 2006. aastal läbi viidud omnibussiküsitluse tulemuste põhjal. Aruanne esitatakse **Kaitseministeeriumile**. Uuringu eesmärgiks oli selgitada:

- Kaitsejõudude usaldusväärsus teiste institutsioonide seas;
- Milliseks peetakse turvalisust ning julgeolekut nii maailmas kui Eestis, võimalike rünnakute tõenäosust;
- Millised on tegurid, mis elanike silmis kõige enam tagavad Eesti julgeoleku;
- Suhtumine NATO liikmeks olekusse ning NATO-ga liitumise mõju Eesti julgeolekule;
- Informeeritus ning infoallikad NATO kohta;
- Milline on elanikkonna kaitsetahe;
- Suhtumine kaitsekulutustesse;
- Millised on hoiakud kaitseväge üldise ülesehituse suhtes;
- Suhtumine eesti sõdurite osalemisse sõjalistes missioonides välismaal.

Aruande esimeses osas on toodud meetodika kirjeldus, teises osas tulemused koos jooniste ning kommentaaridega, lisas on esitatud kasutatud ankeet ning tulemuste tabeljaotused oluliste taustatunnuste lõikes.

1 Valim

Uuring viidi läbi Omnibuss-keskkonnas. Omnibuss-uuringu üldkogumi moodustavad Eesti elanikud vanuses 15-74 aastat. Turu-uuringute AS-i poolt teostatavates omnibuss-uuringutes on valimi suuruseks **1000 elanikku** vanuses 15-74, mis tagab esinduslikud ning kogu Eesti vastavaealisele elanikkonnale üldistatavad tulemused.

Vastajad leiti juhuvaliku alusel, et tagada kõikide Eesti maakondade ja asulatüüpide proportsionaalne esindatus küsitlusvalimis. Valimi territoriaalne mudel on koostatud Eesti Statistikaameti rahvastikustatistika andmebaasi alusel seisuga 01.01.2005.a.

Juhuvaliku esimeses etapis leiti 100 valimipunkti üle Eesti ja teises etapis igas valimipunktis konkreetsed intervjueeritavad.

Aadressi valikul rakendati lähte-aadressi meetodit, mille puhul antakse igale küsitlejale ette juhuslikult valitud aadress, kus küsitleja teostab esimese intervjuu. Edasi liigutakse kindla sammu alusel (nt iga viies korter või iga teine maja), et tagada valikusse sattunud elupaikade juhuslikkus.

Vastaja valikul rakendati nn. noorema mehe reeglit, mis näeb ette, et esimesena palutakse intervjuud noorimalt kodusolevalt meesterahvalt, kes on vähemalt 17-aastane. Kui mehi kodus ei ole, eelistatakse noorimat naist. Selline valikumethod annab neile küsitletavate kategooriatele, keda on vähem tõenäoline kodust eest leida (eelkõige noored inimesed ja mehed), täiendava šansi valimisse sattuda. Nii saavutatakse sugude ning erinevate vanusegruppide parem esindatus valimis.

2 Küsitlustöö

Küsitlusmeetodina kasutati trükitud ankeedi alusel läbiviidavat personaalintervjuud. Intervjuud viidi läbi eesti ja vene keeles. Küsitlustöös osales 83 vastava ettevalmistuse saanud Turu-uuringute AS-i küsitlejat. Täpsema ülevaate küsitlustööst annab allolev tabel.

Tabel 1. Ülevaade küsitlustööst

TULEMUS	Arv	% külastatud aadressidest
Intervjuu	1022	45%
Sihtrühm puudub	141	6%
Kontakt puudub (kedagi pole kodus)	490	22%
Sihtrühma kuuluv pereliige pole kodus	40	2%
Keelduti kontaktist	304	13%
Keeldumine sihtrühmas	278	12%
Kokku külastatud aadresse	2263	100%
<i>Kokku korduvvisiite</i>	578	26%

Vastajate jagunemine sotsiaal-demograafilistes löigetes on toodud [joonisel 1](#)

3 Andmetöötlus

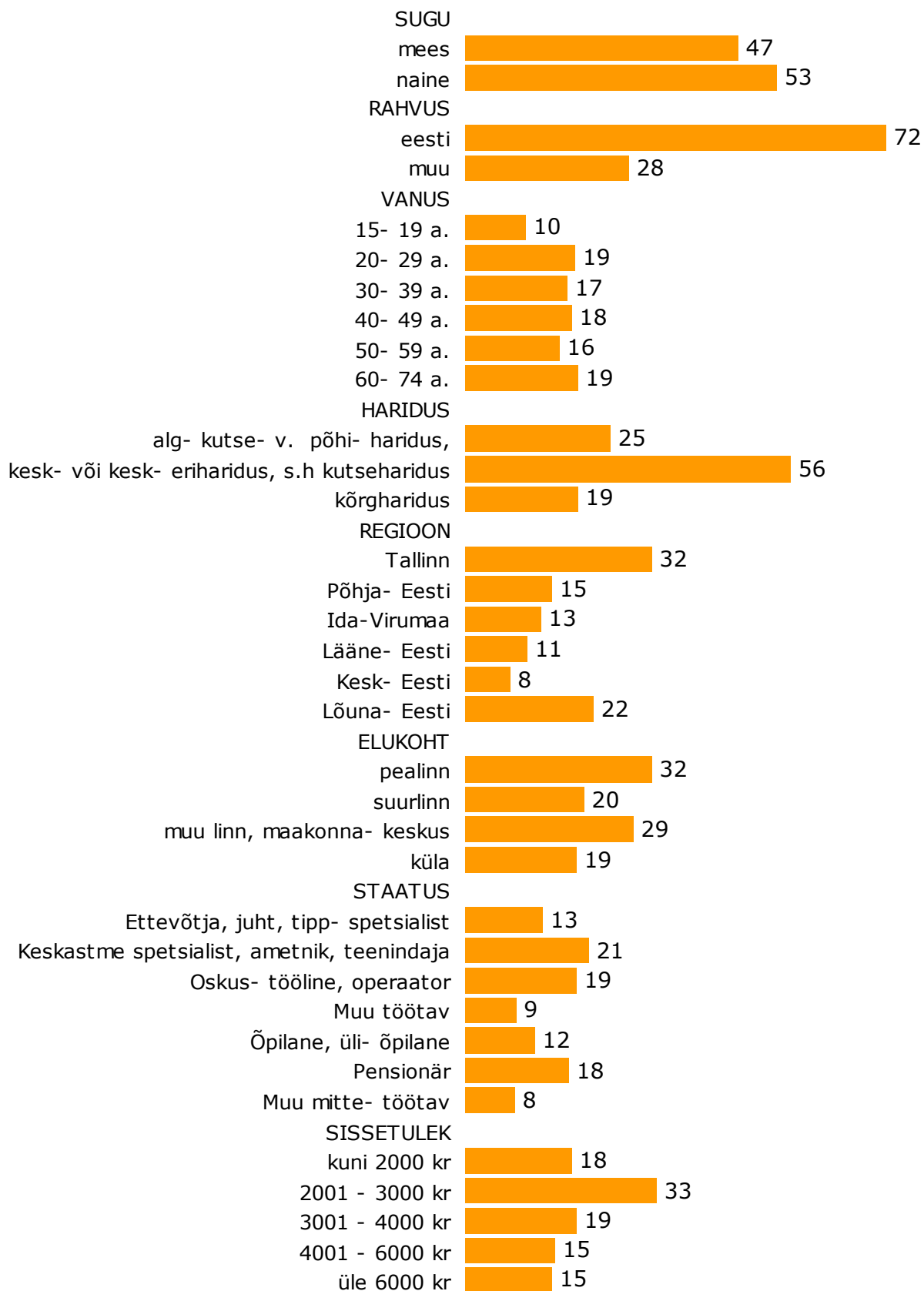
Töötamiseks kõlblikke intervjuusid tehti 1022. Uuringutulemuste töötlemiseks kasutati andmetöötluspaketti SPSS for Windows.

Pärast küsitluse lõppemist võrreldi küsitletute sotsiaaldemograafilist koosseisu valimis ettenähtuga ja teostati andmete kaalumise teoreetilise mudeliga vastavaks.

Järgnevas tabelis on toodud valimivea piirid proportsioonihinnangul 95% usaldusnivool.

Tabel 1. Valimivea piirid

Valimi suurus	50%	48%	40%	35%	30%	25%	20%	15%	10%	5%	3%	2%
10	30,99	30,97	30,36	29,56	28,40	26,84	24,79	22,13	18,59	13,51	10,57	8,68
20	21,91	21,90	21,47	20,90	20,08	18,98	17,53	15,65	13,15	9,55	7,48	6,14
30	17,89	17,88	17,53	17,07	16,40	15,49	14,31	12,78	10,74	7,80	6,10	5,01
40	15,49	15,49	15,18	14,78	14,20	13,42	12,40	11,07	9,30	6,75	5,29	4,34
50	13,86	13,85	13,58	13,22	12,70	12,00	11,09	9,90	8,32	6,04	4,73	3,88
60	12,65	12,65	12,40	12,07	11,60	10,96	10,12	9,03	7,59	5,51	4,32	3,54
70	11,71	11,71	11,48	11,17	10,74	10,14	9,37	8,36	7,03	5,11	4,00	3,28
80	10,96	10,95	10,73	10,45	10,04	9,49	8,77	7,82	6,57	4,78	3,74	3,07
90	10,33	10,32	10,12	9,85	9,47	8,95	8,26	7,38	6,20	4,50	3,52	2,89
100	9,80	9,79	9,60	9,35	8,98	8,49	7,84	7,00	5,88	4,27	3,34	2,74
110	9,34	9,34	9,15	8,91	8,56	8,09	7,47	6,67	5,61	4,07	3,19	2,62
120	8,95	8,94	8,76	8,53	8,20	7,75	7,16	6,39	5,37	3,90	3,05	2,50
130	8,59	8,59	8,42	8,20	7,88	7,44	6,88	6,14	5,16	3,75	2,93	2,41
150	8,00	8,00	7,84	7,63	7,33	6,93	6,40	5,71	4,80	3,49	2,73	2,24
200	6,93	6,93	6,79	6,61	6,35	6,00	5,54	4,95	4,16	3,02	2,36	1,94
300	5,66	5,65	5,54	5,40	5,18	4,90	4,53	4,04	3,39	2,47	1,93	1,58
500	4,38	4,38	4,29	4,18	4,02	3,79	3,51	3,13	2,63	1,91	1,49	1,23
800	3,46	3,46	3,39	3,30	3,17	3,00	2,77	2,47	2,08	1,51	1,18	0,97
1 000	3,10	3,10	3,03	2,95	2,84	2,68	2,48	2,21	1,86	1,35	1,06	0,87

Joonis 1 Vastanute profiil, % n=1022

TEOSTAJAD

Uuringu erinevates etappides olid vastutavad:

▪ Küsimustiku ja aruande koostaja:	Tõnis Ormisson
▪ Valimi koostaja/küsitlustöö koordineerija:	Marina Karpištšenko/Kristel Toom
▪ Andmesisestuse koordineerija:	Asta Pajos
▪ Tabeltöötlus:	Tõnis Stamberg
▪ Graafilised tööd:	Tiina Linno/Tõnis Ormisson

Kontaktandmed:

▪ Telefon:	6 684 869
▪ Faks:	6 277 584
▪ E-post:	tonis,ormisson@turu-uuringute.ee
▪ Kodulehekülg:	www.turu-uuringute.ee
▪ Adress:	Tatari 6 (3. korrus), 10 116 Tallinn

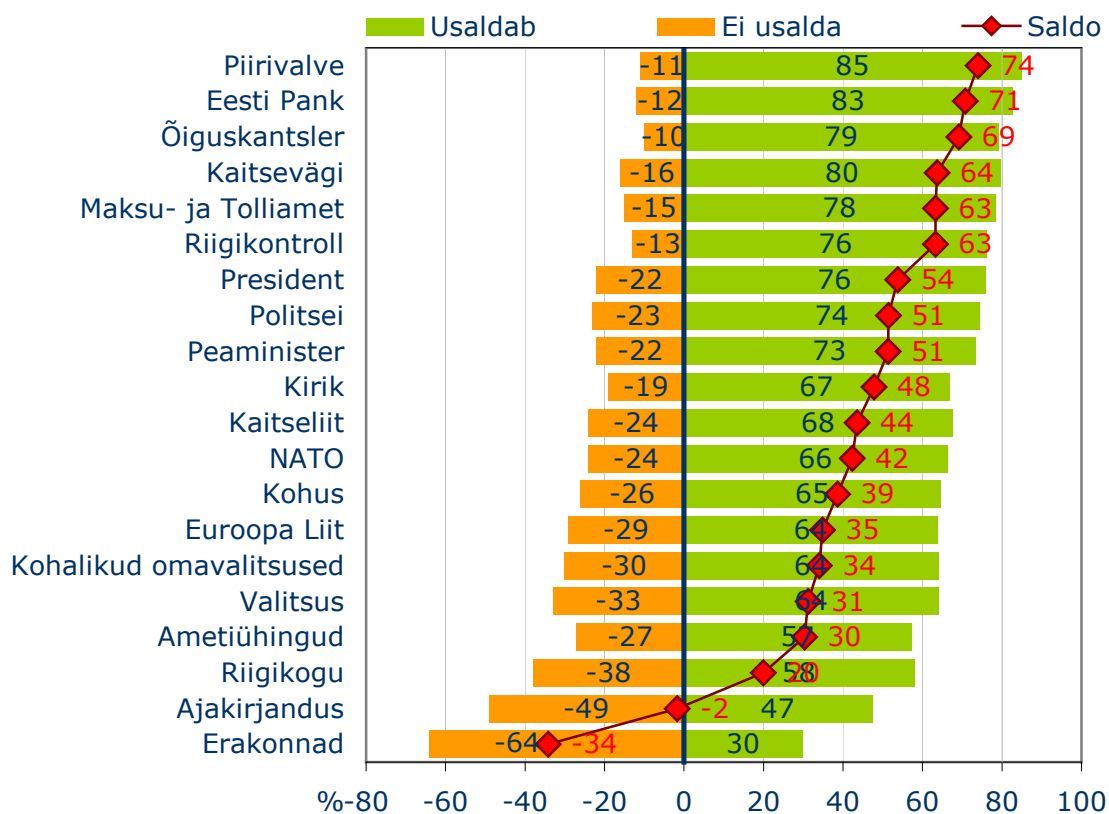
UURINGUTULEMUSED

1 Riigiasutuste usaldusväärsus

Kõige usaldusväärsemateks institutsioonideks on Eestis 15-74 aastase elanikkonna hinnangul piirivalve ning Eesti Pank, mida usaldab täielikult või pigem enam kui 80% elanikkonnast (Joonis 2). Usaldajate osakaal küündib kuni kolmveerandini elanikkonnast lisaks õiguskantsleri, kaitseväge, maksu- ja tolliameti, riigikontrolli ning presidendi puhul.

Selgelt kõige vähemusaldusväärseks peetakse erakondi, kus mitteusaldajate osakaal ületab usaldajate oma tervelt 34% võrra. Mitteusaldajate osakaal ületab napilt usaldajate osakaalu ka ajakirjanduse puhul, kes on erakondade järel teine kõige vähem usaldusväärne institutsioon.

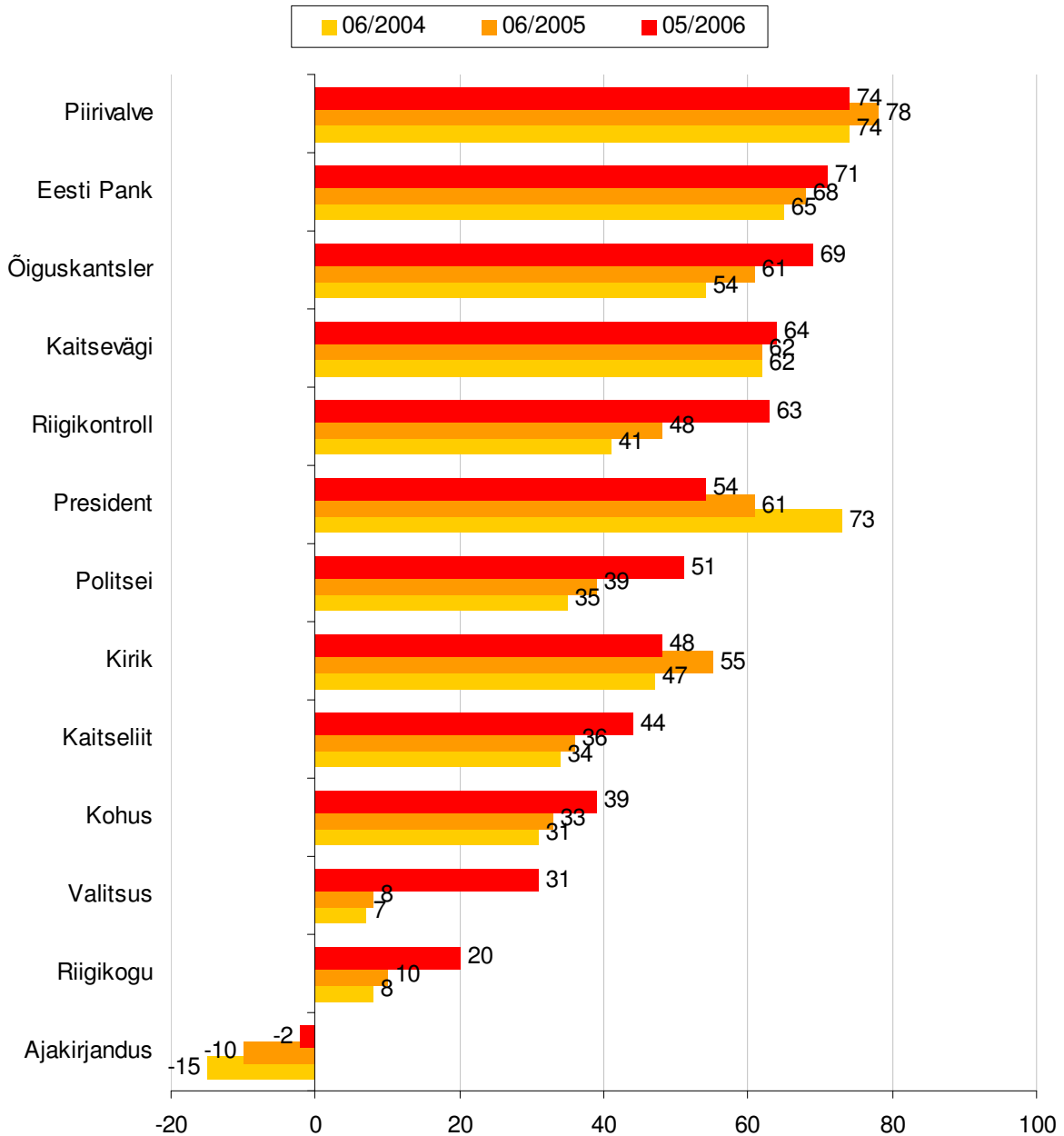
Joonis 2 Institutsioonide usaldusväärsus, % n=1022

Võrreldes tulemusi kahe eelneva aasta sama perioodiga võib märgata mõningaid selgeid muutusi (Joonis 3). Esiteks on väga selgelt tõusnud valitsuse usaldusväärsus. Kui kahel eelmisel aastal oli valitsuse usaldusväärse saldo 7-8%, siis selle aasta uuringus on tulemus 31%, ehk saldo on tõusnud 23-24% võrra. Eelmise aasta samal ajal oli tegemist oli tegemist olukorraga, kus äsja oli üle elatud valitsuskriis ning Res Publica liidri Juhan Partsi poolt juhitud valitsus asendus Reformierakonna liider Andrus Ansipi juhitava valitsusega.

Lisaks valitsusele on kahe aasta perspektiivis selgelt tõusnud ka riigikontrolli, õiguskantsleri, politsei, riigikogu, ajakirjanduse ning Eesti Panga usaldusväärsus. Kõige selgemalt on kahe aasta perspektiivis langenud presidendi usaldusväärsus.

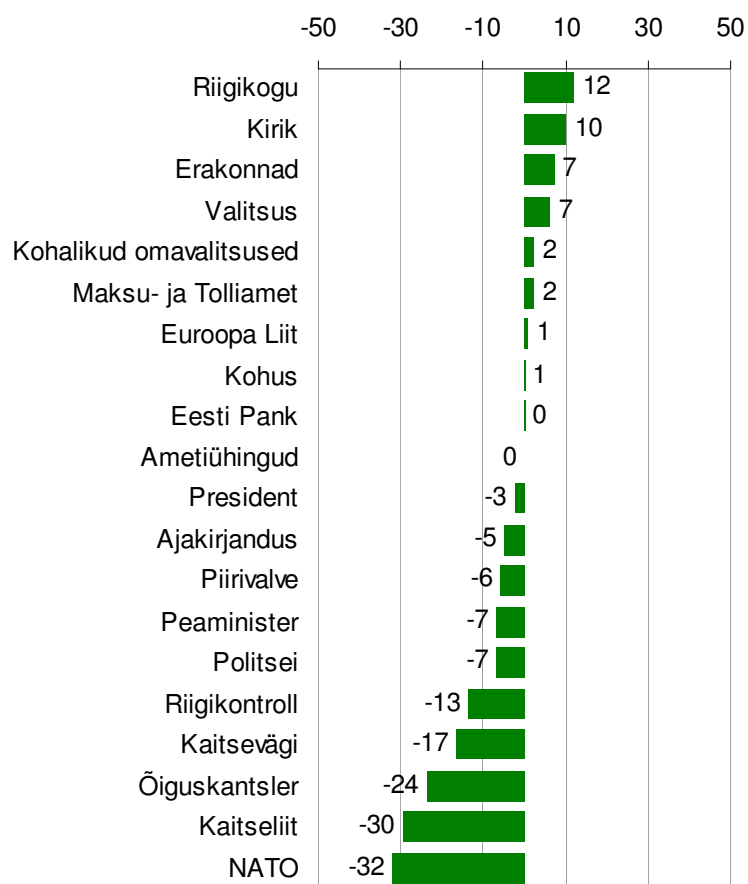
Joonis 3 Võrdlus varasemate aastatega, saldo %

Rea institutsioonide puhul erineb eestlaste suhtumine riigiinstitutsioonide usaldusväärsusesse mitte-eestlaste omast. Et võrdlust kõige selgemalt esile tuua, esitame [joonisel 4](#) tulemused selle kohta, kui palju erineb mitte-eestlaste puhul igat institutsiooni täielikult või pigem usaldavate elanike osakaal vastavast usaldusväärsusest eestlaste seas. Jooniselt näeme, et paljude institutsioonide puhul on mitte-eestlaste seas usaldusväärsus eestlastest madalam. Nii on mitte-eestlaste usaldus NATO ning kaitseliidu vastu pea kolmandiku võrra madalam kui eestlastel. Samuti on mitte-eestlaste usaldus selgelt madalam õiguskantsleri, kaitseväge ning riigikontrolli puhul.

Usaldus riigikogu, kiriku, erakondade ja valitsuse vastu on mitte-eestlaste seas aga võrreldes eestlastega pisut kõrgem. Mitte-eestlaste seas kohati on enam ka neid, kes ei oska institutsioonide usaldusväärsusele hinnangut anda. Nii on mitte-eestlased sagedamini jätnud hinnangu andmata NATO, õiguskantsleri, riigikontrolli, kaitseliidu ja kohtute hindamisel.

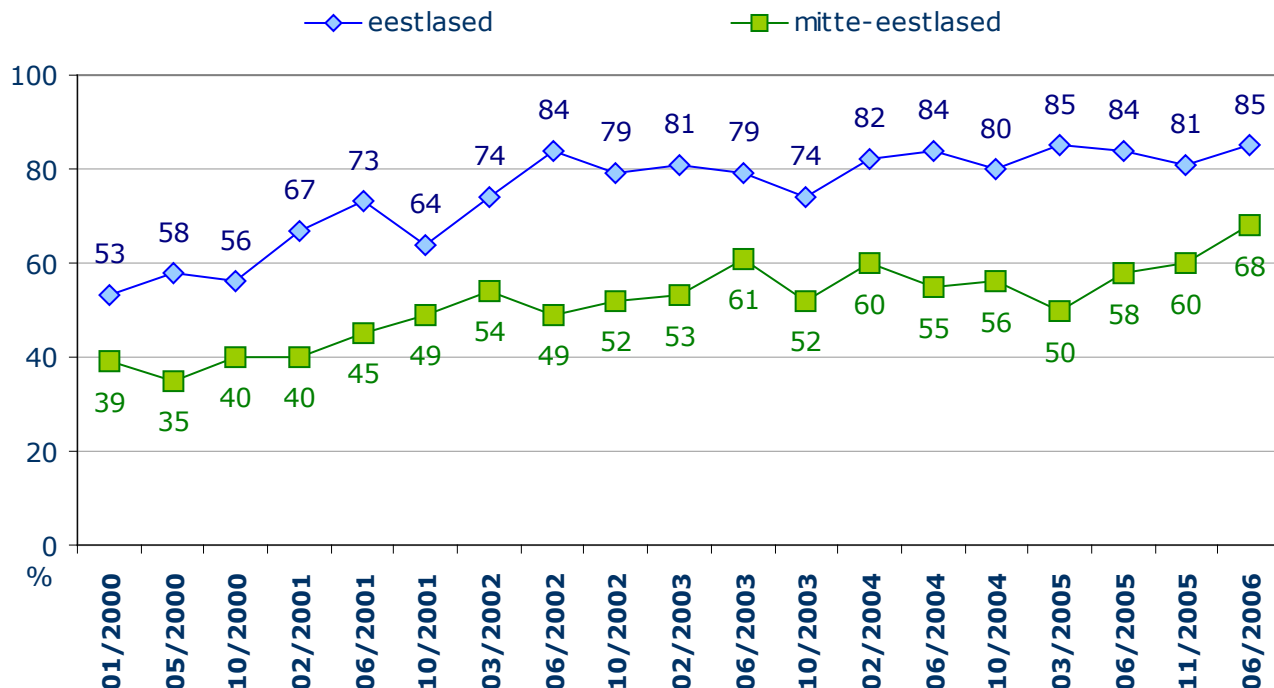
Joonis 4 Mitte-eestlaste usaldushinnangute erinevus Eestlaste hinnangutest, %
(mitte-eestlaste usaldusprotsendist on lahutatud eestlaste usaldusprotsent)

Kaitseväe usaldusväärsus on eestlaste seas viimase paari aasta jooksul olnud suhteliselt stabiilne, kõikides 80-85% vahel. Mitte-eestlaste seas on kaitseväe usaldusväärsus selgelt madalam. Siiski võib märgata viimaste uuringute lõikes usalduse kasvutrendi mitte-eestlaste seas ([Joonis 5](#)). Kaitsevägi on eestlaste silmis suhteliselt kõrge usaldusväärsega institutsioon. Käesolevas uuringus on kaitseväest usaldusväärsemaks hinnatud vaid piirivalvet ning Eesti Panka. Analoogselt suure usaldusega on lisaks ka õiguskantsler ning maksu- ja tolliamet.

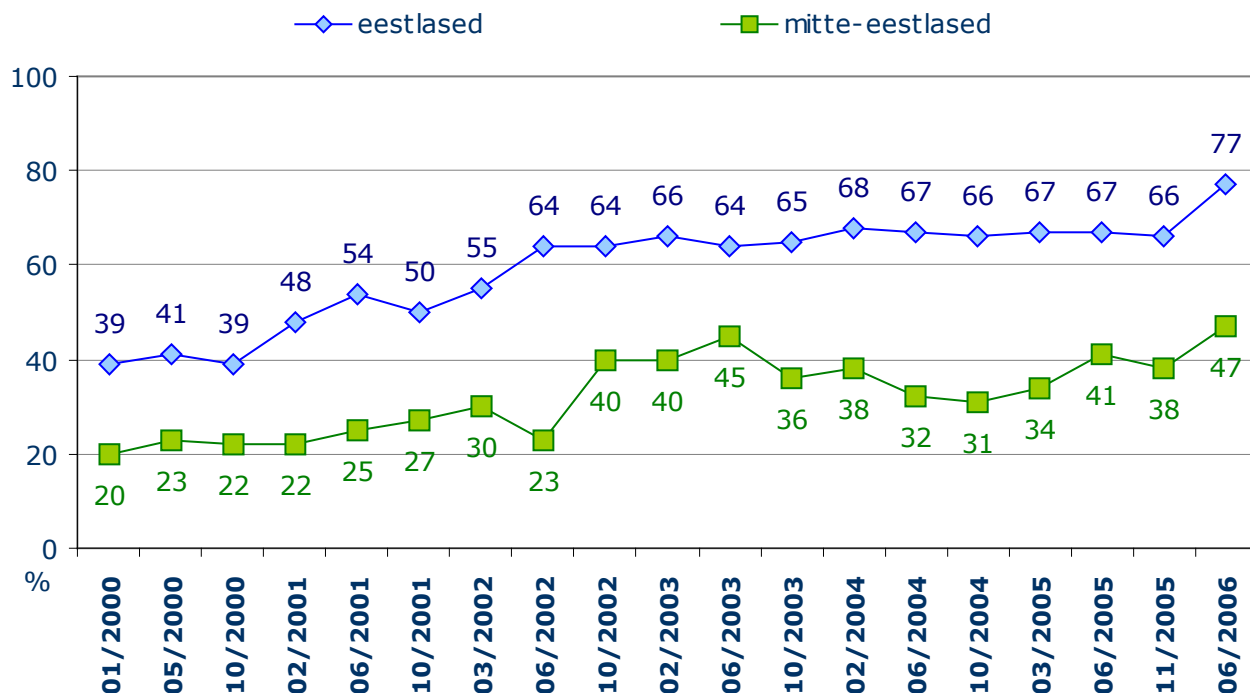
Turu-uuringute AS-I poolt viimase aasta jooksul läbi viidud uuringutes ei ole Kaitseväe usaldusväärsus langenud enam usaldatavate institutsioonide järjestuses madalamale paremuselt neljandast positsioonist.

Joonis 5 Kaitseväge usaldusväärsus 2000-2006, % täiesti ja pigem usaldajad

Kui kaitseväge usaldusväärsus on traditsiooniliselt keskmisest kõrgem, siis kaitseleidu usaldusväärsus on viimase aasta jooksul jäänud sarnaseks institutsioonide keskmise usaldusprotsendiga. Seega on kaitseleidu usaldusväärsus jäänud läbivalt selgelt alla kaitseväge usaldusväärsole. Sarnaselt kaitsevägele, on ka Kaitseleidu usaldusväärsus selgelt madalam mitte-eestlaste seas (Joonis 6). Võrreldes eestlastega on mitte-eestlaste seas kaitseleitu usaldanud inimeste hulk 30% võrra väiksem. Siiski võib käesoleva uuringu tulemuste alusel näha Kaitseleidu usaldusväärsole tõusu nii eestlaste kui mitte-eestlaste seas. Kui eestlaste seas on kaitseleidu usaldusväärsus püsinud eelnevalt suhteliselt stabiilsena, siis mitte-eestlaste seas võib viimase paari aasta lõikes märgata selgemat usalduse tõusutrendi.

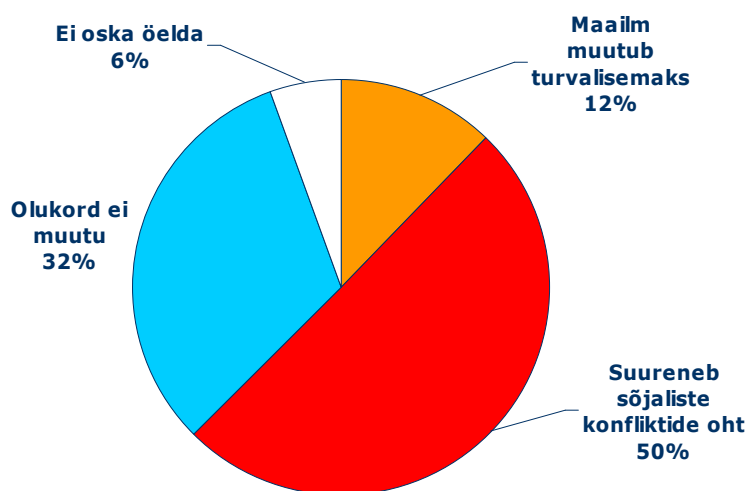
Joonis 6 Kaitseleidu usaldusväärsus 2000-2006, % täiesti ja pigem usaldajad

2 Julgeolek maailmas

Eesti elanikud näevad maailma julgeolekut järgmise aastakümne perspektiivis valdavalt negatiivsetes värvides. Selgub, et pooled Eesti elanikest arvavad, et järgmisel aastakümnel sõjaliste konfliktide oht maailmas suureneb, kolmandiku hinnangul jääb olukord muutmatuks ning vaid 12% leiab, et maailm muutub järgmise kümnendi jooksul turvalisemaks (Joonis 7).

Joonis 7 Julgeolek maailmas, % n=1022

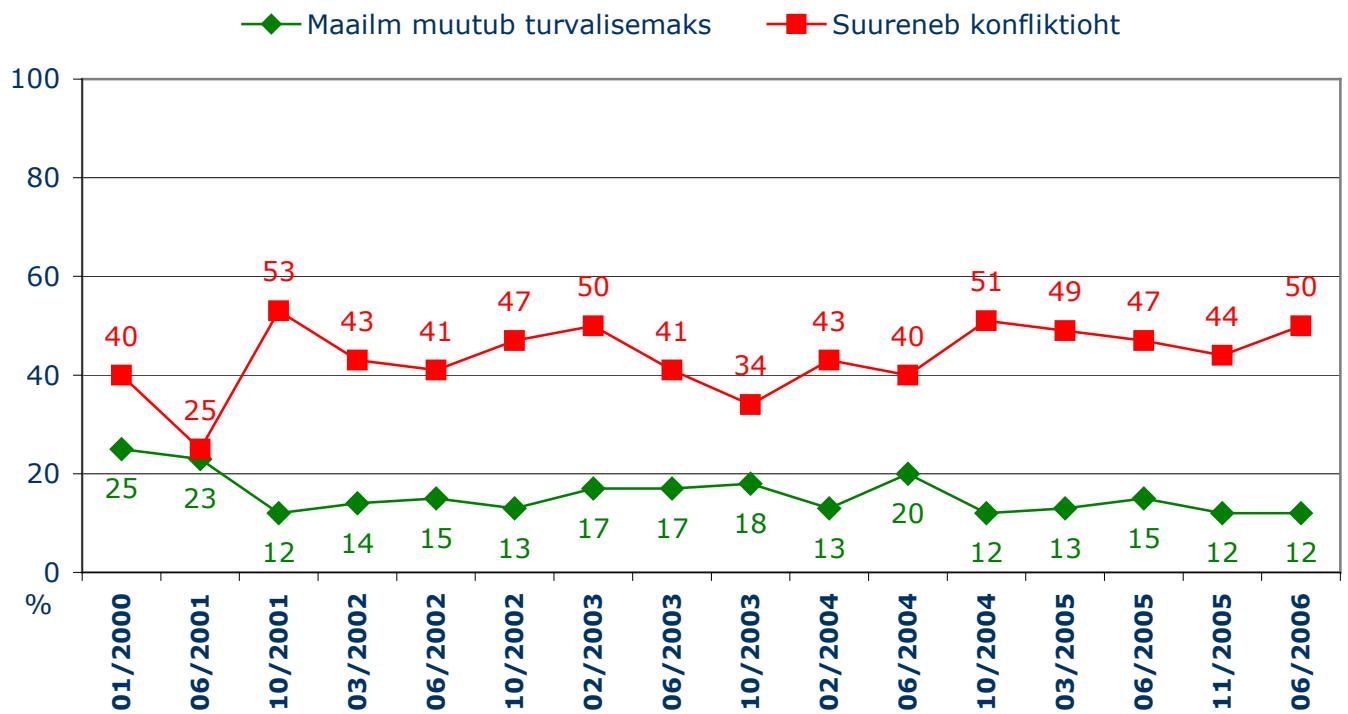

Seejuures on pilti negatiivsena nägevate elanike osakaal võrreldes sügisega kasvanud 6% võrra. Nende hulk, kes ennustavad sõjaliste konfliktide ohu suurenemist on selgelt ületanud turvalisemat maailma ennustavate hulka juba aastast 2001 (Joonis 8).

Mitte-eestlased hindavad võimalikku konfliktiohtu eestlastest selgelt madalamalt. Kui eestlastest seas ennustab sõjalise ohu suurenemist 54%, siis muulaste seas on selliseid vaid 41% ehk 13% võrra vähem. Muulaste seas on võrreldes eestlastega seevastu enam nii neid, kes prognoosivad olukorra mittemuutumist (36% vs 30% eestlastest) kui neid, kes ennustavad olukorra muutumist turvalisemaks (17% vs 10% eestlastest).

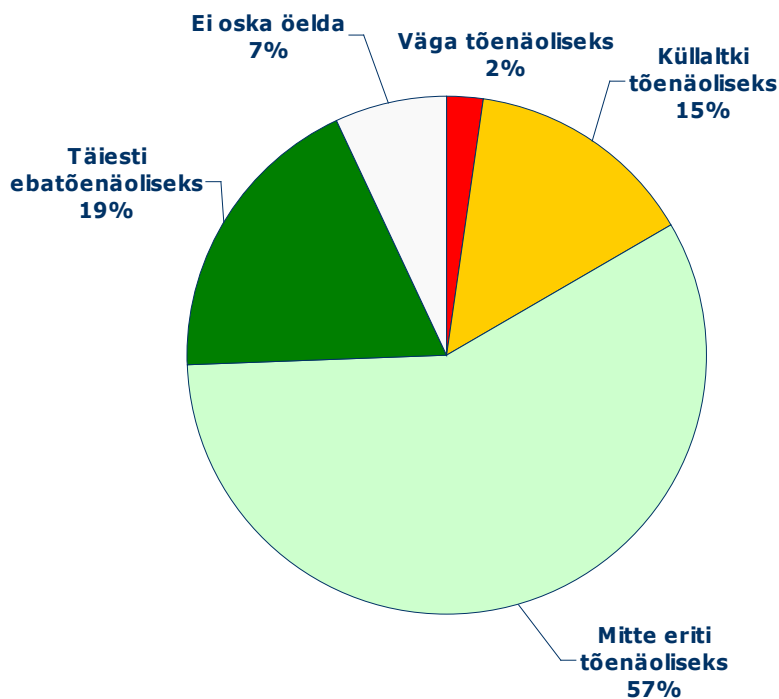
Kõrgharidusega vastajatest arvavad enam kui pooled (56%), et lähiaastatel kujunevad maailmas senisest veelgi pingelisemaks.

Joonis 8 Julgeolek maailmas – muutus 2000-2006, %

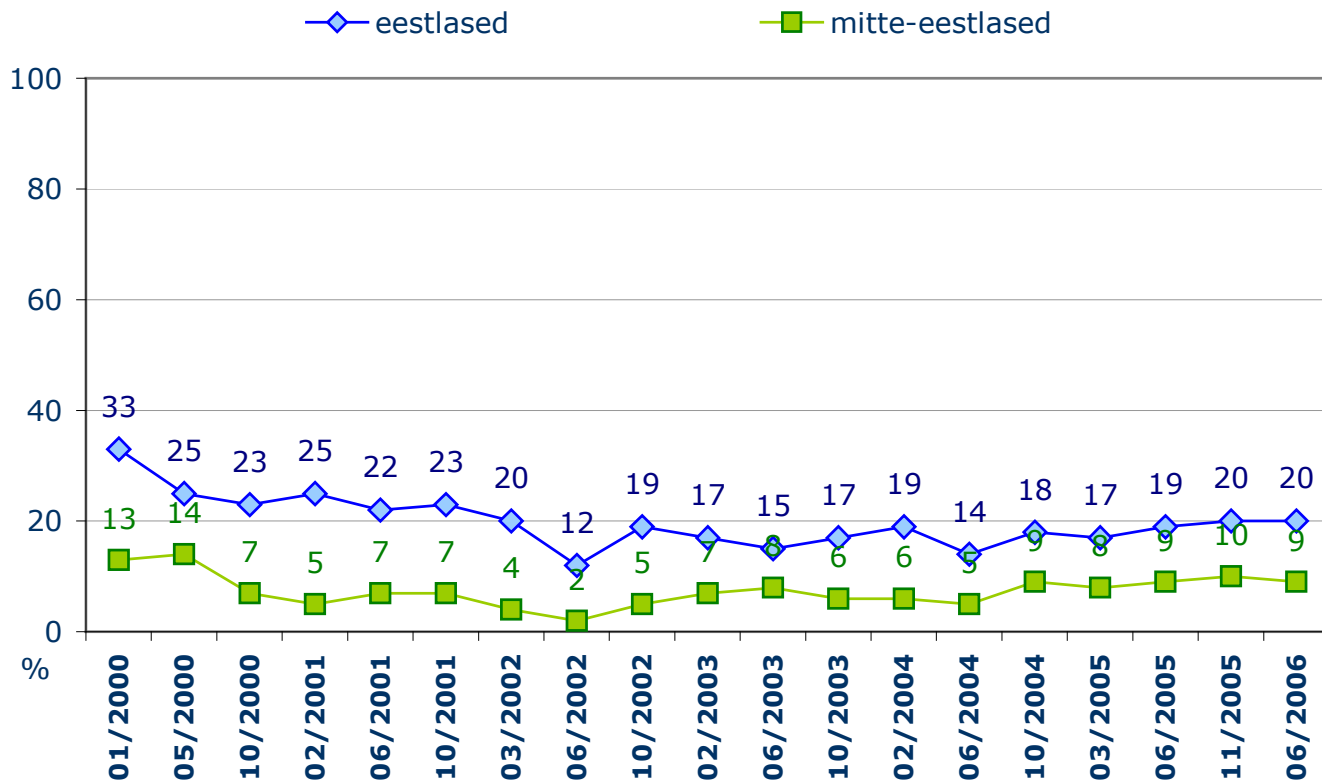
Vaatamata sellele, et olukorda nähakse muutuvat valdavalt eaturvalisemaks, nähakse Eestit sellest pisut eemalseisvana. Selliseid inimesi, kes peavad tõenäoliseks Eesti ründamist tulevikus mõne teise riigi poolt, peab tõenäoliseks 17%. Seega on neid, kes näevad otsest sõjalist ohtu Eestile 33% võrra vähem võrreldes nendega, kes ennustavad sõjaliste konfliktide ohu suurenemist maailmas.

Joonis 9 Tõenäosus, et Eestit ründab mõni teine riik, % n=1022

Võrreldes sügisel tehtud uuringuga ei ole pilt siin oluliselt muutunud. Ka siin tajuvad ohtu mõnevõrra enam eestlased. Sarnaselt eelmiste perioodide uuringutulemustele jääb muulaste seas võimalikku rünnakut tõenäoliseks pidavate hulk eestlastest ca 10% võrra madalamaks – kui eestlastest peab rünnakut väga või küllaltki tõenäoliseks 20%, siis mitte-eestlaste seas on selliseid 9% ([Joonis 10](#)).

Joonis 10 Tõenäosus, et Eestit ründab mõni teine riik, % väga ja küllaltki tõenäoline

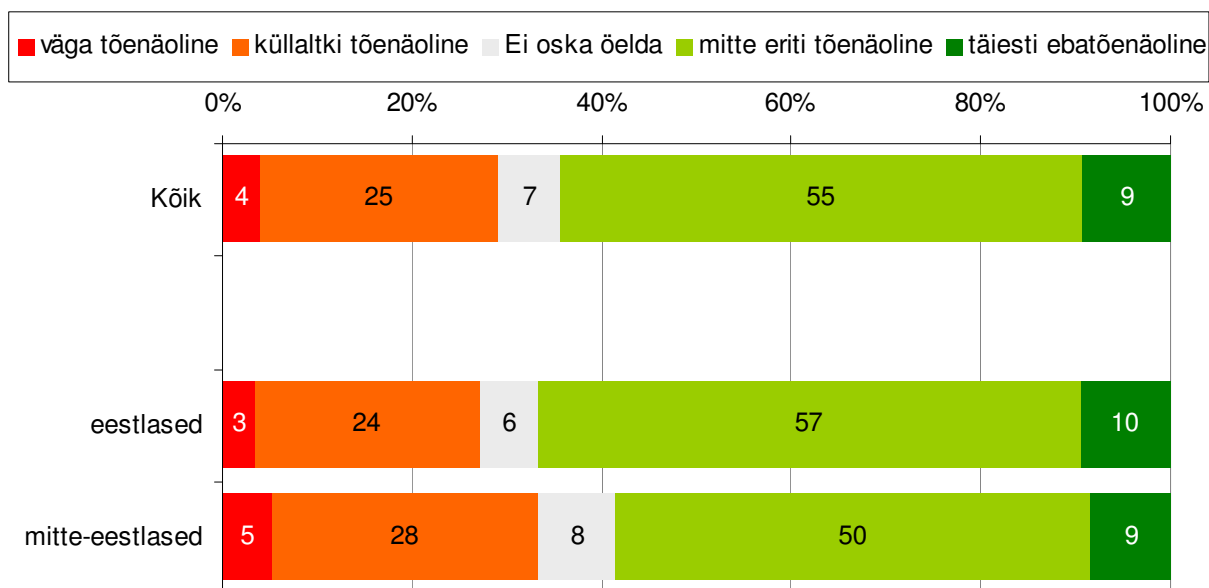

Oluliselt sagedamini on rünnakut tõenäoliseks pidavate hulk alg- ja põhiharidusega elanike seas (22% vs 14-15% ülejäänute seas), samuti maal elavate elanike (26%) ning väiksema sissetulekuga elanike seas.

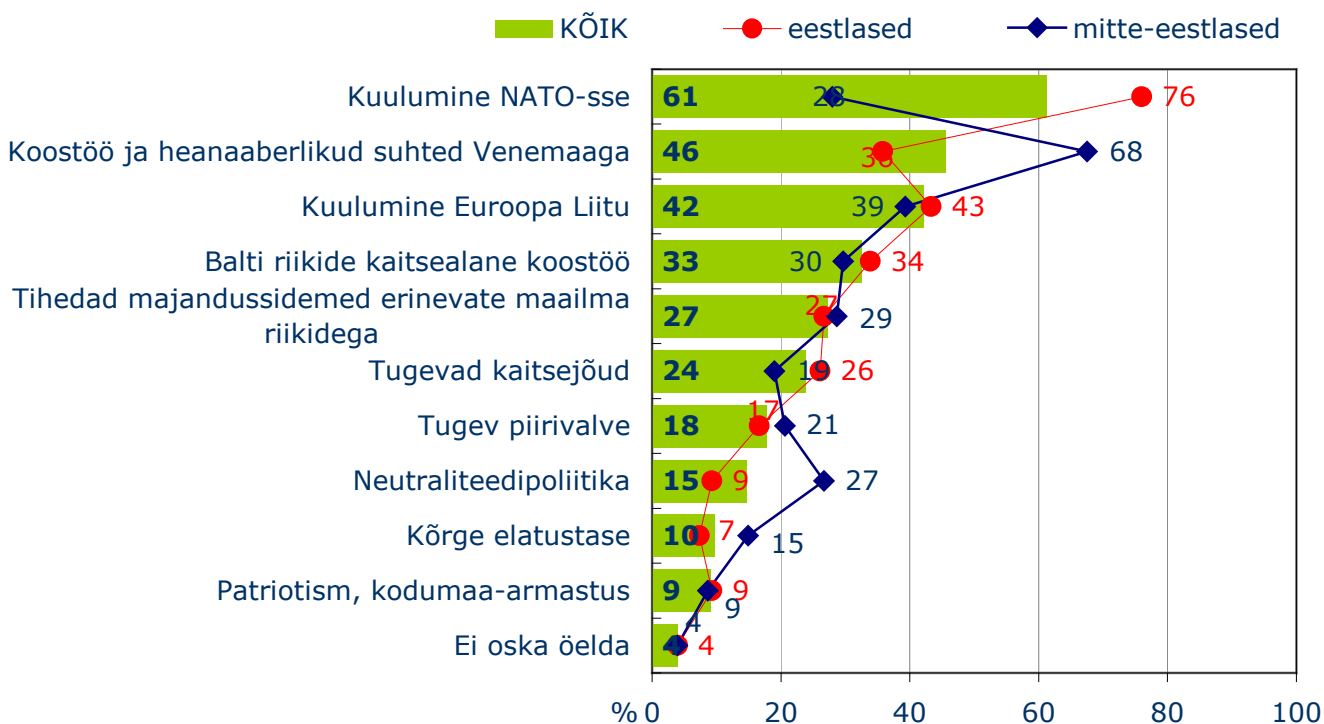
Küsisime seekordses uuringus esmakordselt elanikelt ka seda, kui tõenäoliseks peetakse rahvusvaheliste terroristide rünnakut Eestis. Et küsimus oleks vastajatele võimalikult üheselt mõistetav, viitasime sissejuhatuseks rahvusvaheliste terroristide rünnakule Londoni metros 2005 aasta kevadel ning pommiplahvatustele Madridis 2004 aasta kevadel. Seejärel palusime vastata küsimusele: "Kui tõenäoliseks peate, et lähema viie aasta jooksul panevad rahvusvahelised terroristid Eestis toime mõne sellise terroriakti, kus inimesed hukuvad?"

Selgub, et sellist tõsist terroriohtu peavad tõenäoliseks kokku 29% elanikest, sh 4% peab seda väga tõenäoliseks ([Joonis 11](#)). Seega nähakse ohtu rahvusvahelisele terrorismile selgelt suurema ning aktuaalsemana kui ohtu otsesele sõjalisele agressioonile mõne teise riigi poolt (mille toimumist pidas tõenäoliseks kokku 17% elanikest ehk 12% võrra vähem).

Kui maailma üldise julgeoleku ning Eesti sõjalise rünnaku ohvriks sattumise küsimuses olid siinsed mitte-eestlased eestlastest positiivsemalt häälestatud, siis võimalikust rahvusvahelisest terroriohust rääkides on mitte-eestlased pigem negatiivsemalt häälestatud. Kui eestlastest peab terroriohtu tõenäoliseks 28%, siis mitte-eestlaste seas on selliseid kolmandik ehk eestlastest 6% võrra enam.

Joonis 11 Rahvusvahelise terroriakti tõenäosus Eestis lähema viie aasta jooksul, %**3 Eesti julgeolekut tagavad tegurid**

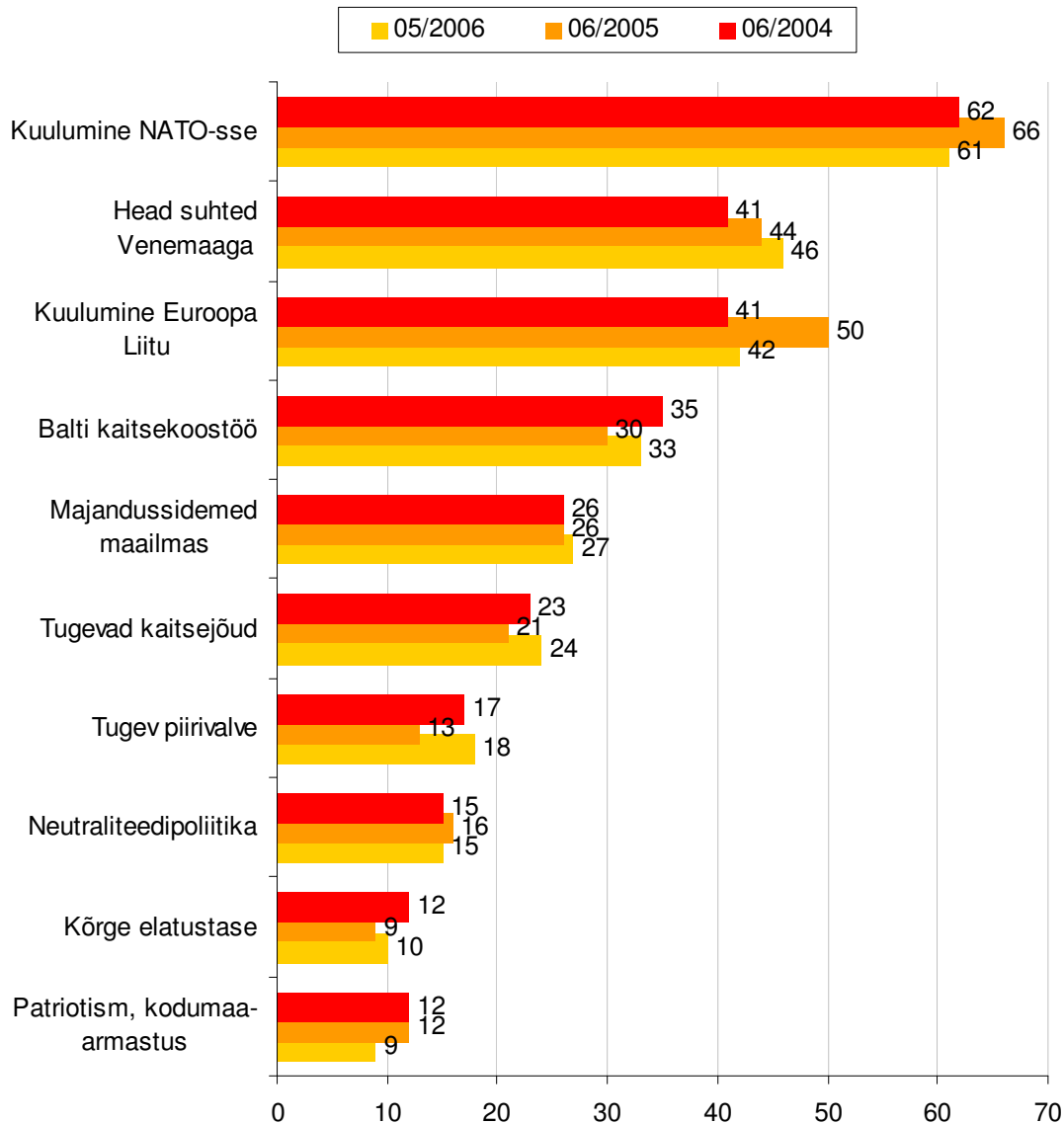
Eesti julgeoleku kõige suuremate tagatisena nähakse sarnaselt sügisesele uuringule kuulumist NATO-sse ning heanaaberlikke suhteid Venemaaga (Joonis 12). Veelgi selgemini kui kogu elanike lõikes, joonistuvad prioriteedid välja vastajate rahvuse lõikes. Nii on eestlaste seas NATO-t üheks kolmest kõige olulisemast prioriteedist pidanud 76%, mida on 46% võrra enam kui mitte-eestlaste puhul ning mis edestab teisena nimetatud Euroopa Liitu kuulumist tervelt 33% võrra (43%). Mitte-eestlaste seas on analoogse edumaaga osutunud kõige olulisemaks garantiiks koostöö ja heanaaberlikud suhted Venemaaga, mis oma 68%-ga, mida eestlased on maininud vaid 36% ning mis edestab olulisuselt teist – kuulumist Euroopa Liitu, 29% võrra.

Joonis 12 Eesti julgeoleku garantiid, %

Sarnaselt tähtsustavad eestlased ja mitte-eestlased julgeolekugarantiina kuulumist Euroopa Liitu.

Võrreldes sügisel tehtud uuringu tulemustega ei ole tähtsamaks peetud garantiide omavaheline järjestus, ega ka toetused numbrites sisuliselt muutunud. Kui võrrelda tulemusi kahe viimase aasta kevad-suviste uuringutega, siis võib ainsana märgata Venemaa heade suhete olulisuse kasvutrendi (Joonis 13).

Joonis 13 14 Eesti julgeoleku garantiid, % (võrdlus varasemate tulemustega)

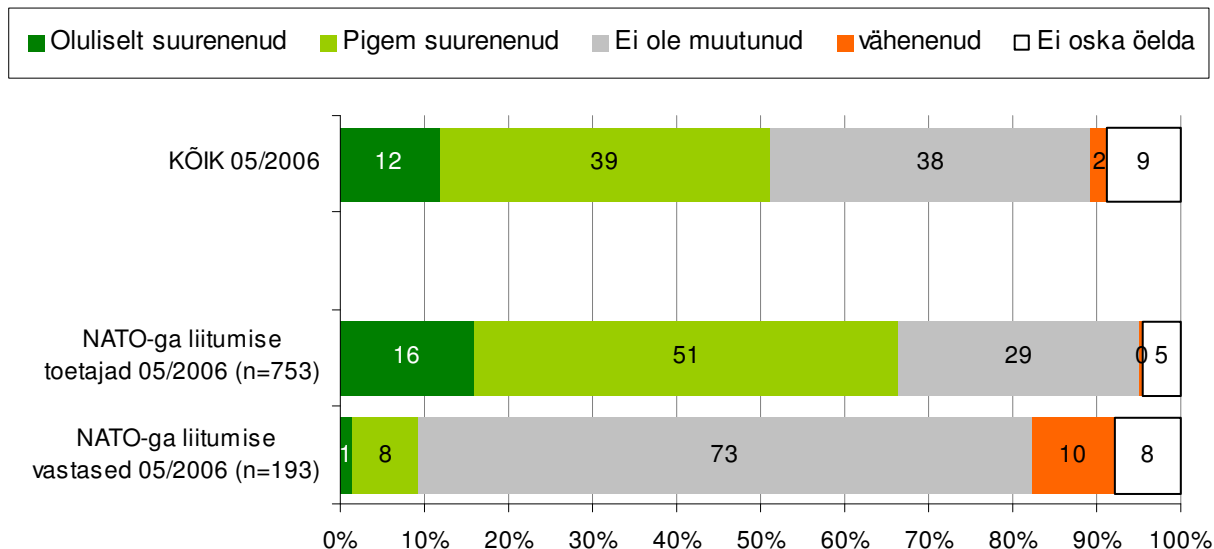

4 Turvalisuse muutumine pärast NATO-ga liitumist

51% vastanuist leiab, et Eesti turvalisus on pärast NATO-ga liitumist oluliselt või pigem suurenenud. 38% arvates pole muutusi toimunud ja 2% hinnangul on see NATO-ga liitumise järel kahanenud (Joonis 15).

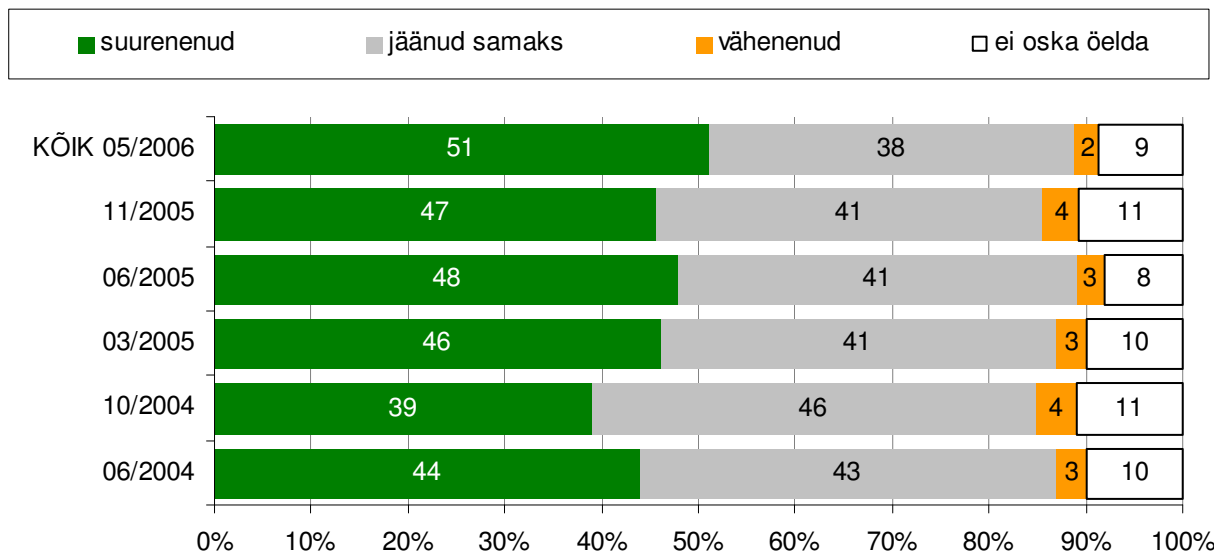
Selle hinnangu andmine on seotud üldise suhtumisega NATO-sse. Nii peab turvalisust kasvanuks 67% liitumise pooldajatest ja vaid 9% selle vastastest. Viimastest leiab peaaegu kolm neljandikku, et midagi ei ole muutunud ja 10% leiab, et julgeolek on pigem vähenenud.

Joonis 15 Kuidas on muutunud Eesti julgeolek pärast NATO-ga liitumist?, %

Võrreldes tulemusi viie eelnenud uuringu tulemusiga (Joonis 16), võib märgata nende osakaalu kergem tõusutrendi, kes arvavad, et NATO-ga liitumine on julgeolek suurenenud. Vähenemistrendi näitab seevastu nende elanike osakaal, kes arvavad, et julgeolek ei ole muutunud.

Joonis 16 Kuidas on muutunud Eesti julgeolek pärast NATO-ga liitumist?, muutus ajas, %

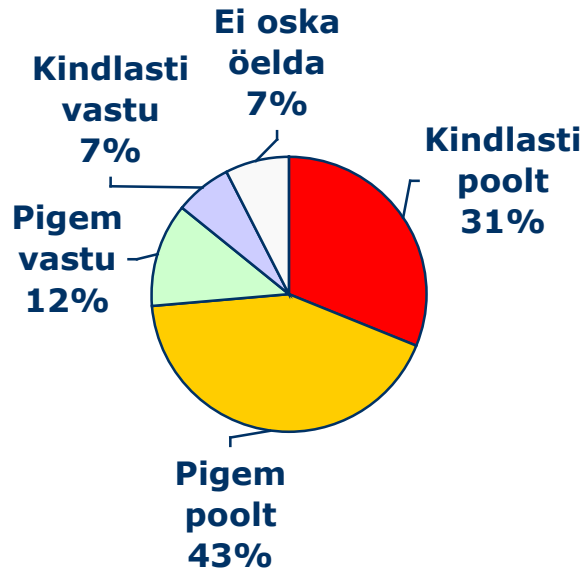

Ka siin tekivad väga selged erinevused eestlaste ning ülejäänute hinnangutes. Kui eestlastest tunnetab pärast NATO-ga liitumist julgeoleku suurenemist 61%, siis mitte-eestlastest arvab nii vaid 30%. Viimased arvavad eestlastest sagedamini, et olukord ei ole muutunud (55% vs 30% eestlastest). NATO-ga liitumise julgeolekut suurendavat mõju tunnetavad sagedamini ka mehed võrreldes naistega (56% vs 47% naistest) ning (üli)õpilased võrreldes pensionäridega (68% vs 44% pensionäridest). Nii pensionäride kui naiste puhul enam neid, kes arvavad, et olukord ei ole kas muutunud või ei ole osatud oma hinnangut anda.

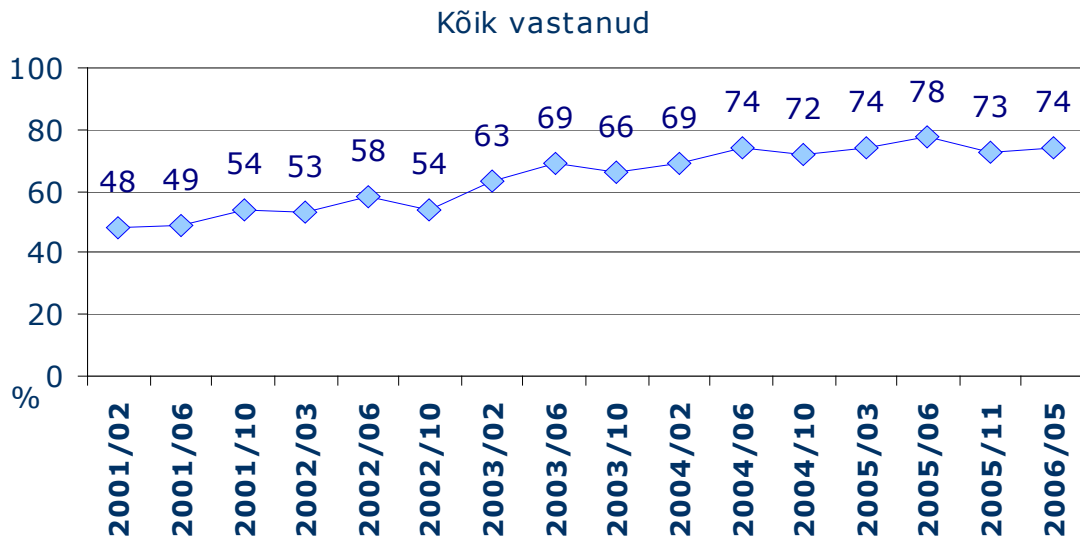
5 Suhtumine NATO-sse

Eesti kuulumist NATO-sse pooldab kindlasti 31% ning pigem pooldab 43% elanikest. Kokku on NATO-sse kuulumist pooldavaid elanikke 74%, selle vastaseid on kokku aga 19%. Tulemus ei ole võrreldes sūgisega märkimisväärselt muutunud (novembris oli pooldajaid 73% ning vastaseid 18%).

Joonis 17 Suhtumine NATO-sse kuulumisse, % n=1022

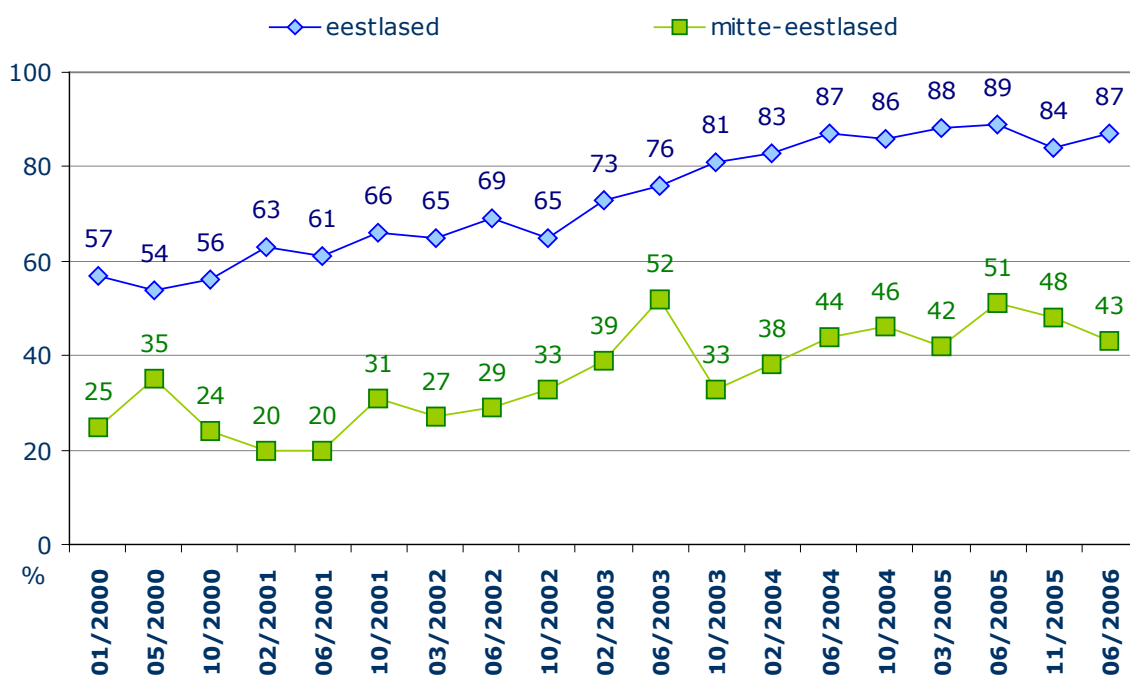

Joonis 18 NATO-ga liitumise/NATO-see kuulumise pooldajate osakaal ajas, kindlasti ja pigem poolt %

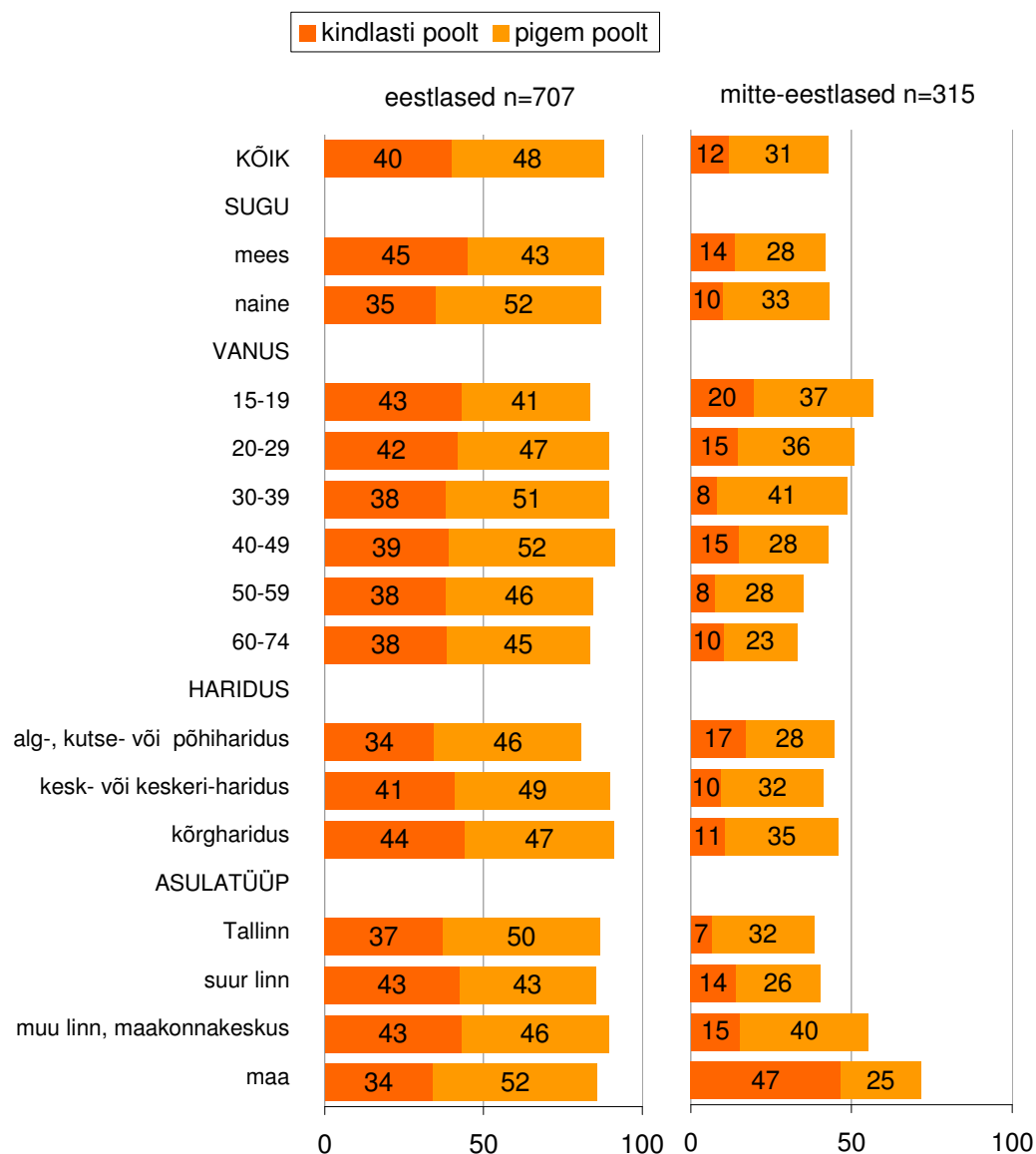
Eestlased on NATO suhtes positiivsemalt meelestatud kui mitte-eestlased. Kui eestlastest pooldab NATO-sse kuulumist 87%, siis mitte-eestlaste seas on neid vaid 43%. Võrreldes aasta tagase ajaga on mitte-eestlaste seas NATO-sse kuulumise toetajate osakaal pisut langenud (Joonis 19). Eestlaste seas on toetus NATO-see kuulumisele peale sūgisest kergest langust pisut tõusnud (võimalik statistiline viga siin ~2,45%).

Joonis 19 NATO-ga liitumise/NATO-see kuulumise pooldajate osakaal ajas, kindlasti ja pigem poolt – eestlased ja mitte-eestlased %

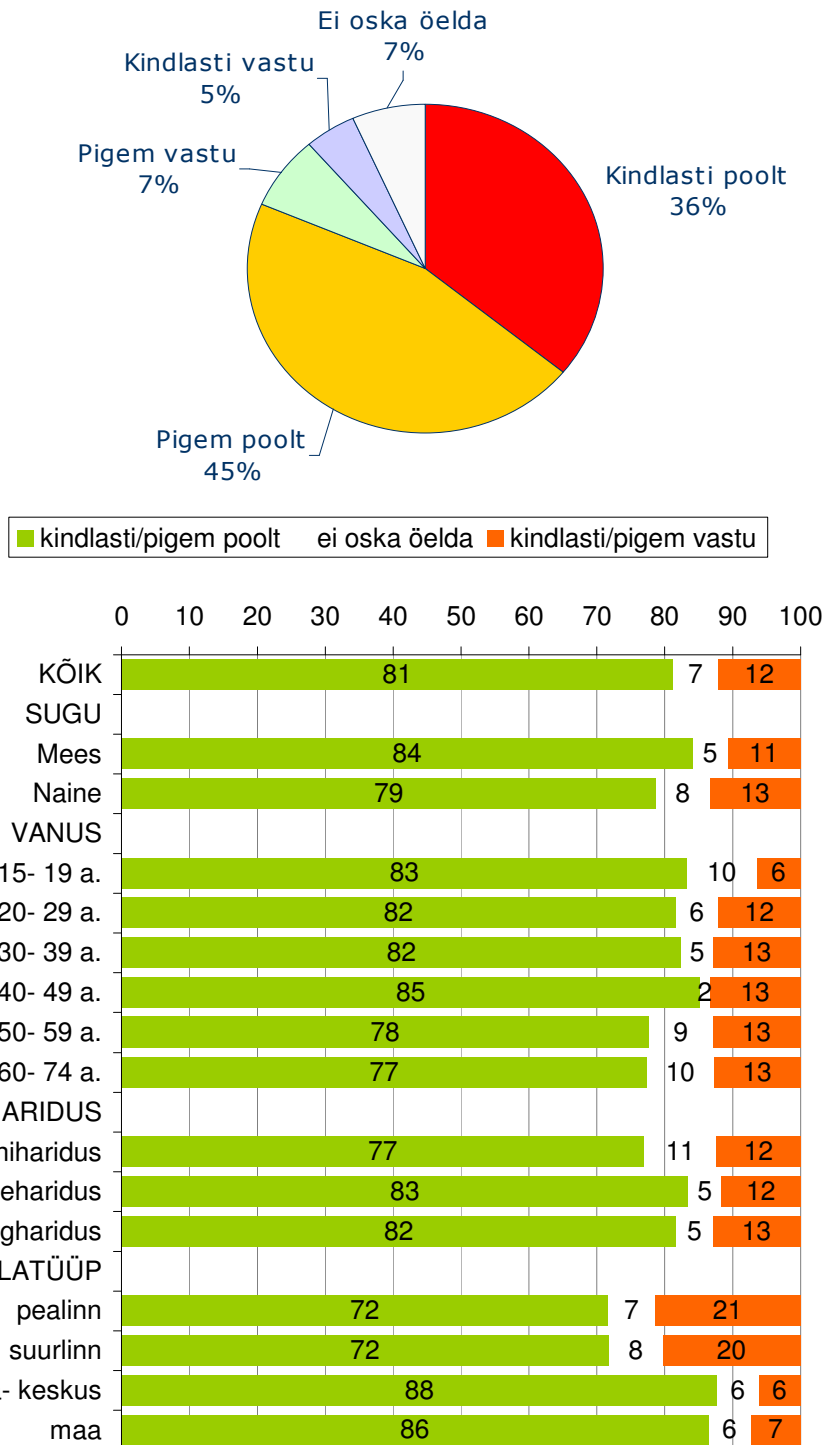
Eestlaste toetus NATO-sse kuulumisele on pisut kõrgem meeste (kindlasti pooldajate osas) ning kõrgema haridustasemega vastajate puhul (91% vs 81% alg- ja põhiharidusega vastajatest) – [Joonis 20](#).

Mitte-eestlastest vastajate puhul on toetus NATO-le suurem nooremate vastajate puhul ning väiksemates asulates elavate vastajate puhul.

Joonis 20 Suhtumine NATO-sse kuulumisse, %

Eesti Vabariigi kodanike seas on toetus NATO-sse kuulumisele 81%, neist 36% on kindlasti NATO-sse kuulumise poolt (Joonis 21).

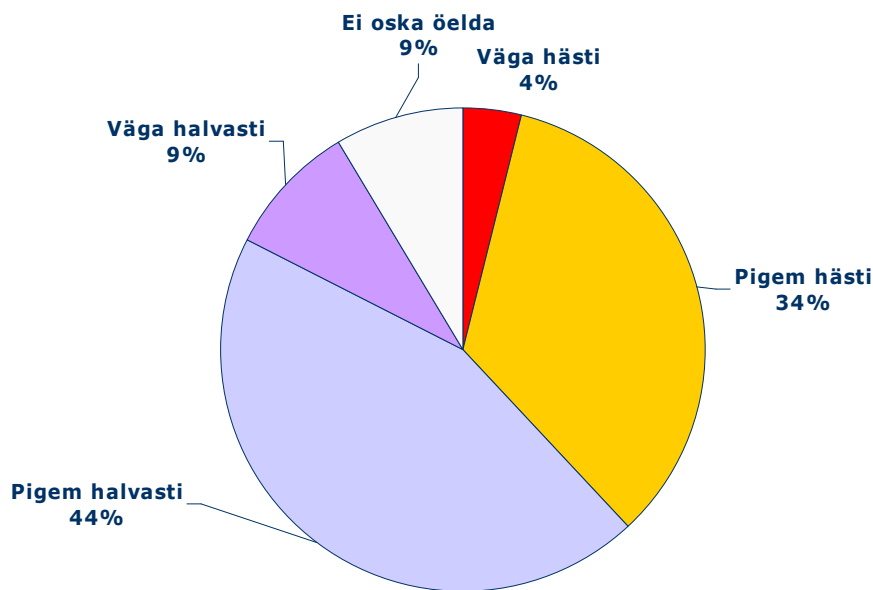
Joonis 21 Suhtumine NATO-sse kuulumisse Eesti Vabariigi kodanike seas, % n=837

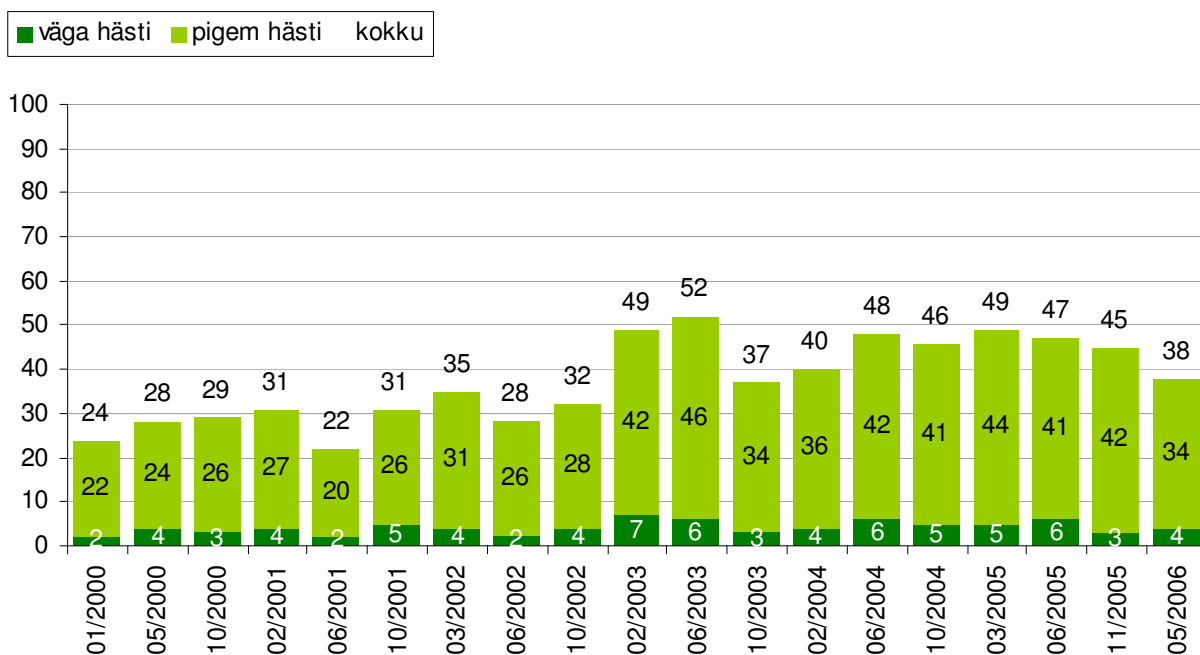
6 Informeeritus NATO-st

4% küsitletutest hindavad oma informeeritust selle kohta, mida tähendab Eesti jaoks NATO liikmeks olemine, väga heaks ning 34% pigem heaks (Joonis 22). Viimase aasta jooksul on informeeritus näidanud langustrendi: võrreldes 2005 aasta kevadega on hästi informeeritute osakaal langenud ca 10% võrra (Joonis 23).

Joonis 22 Informeeritus, mida Eesti jaoks tähendab NATO liikmeks olek, % n=1022

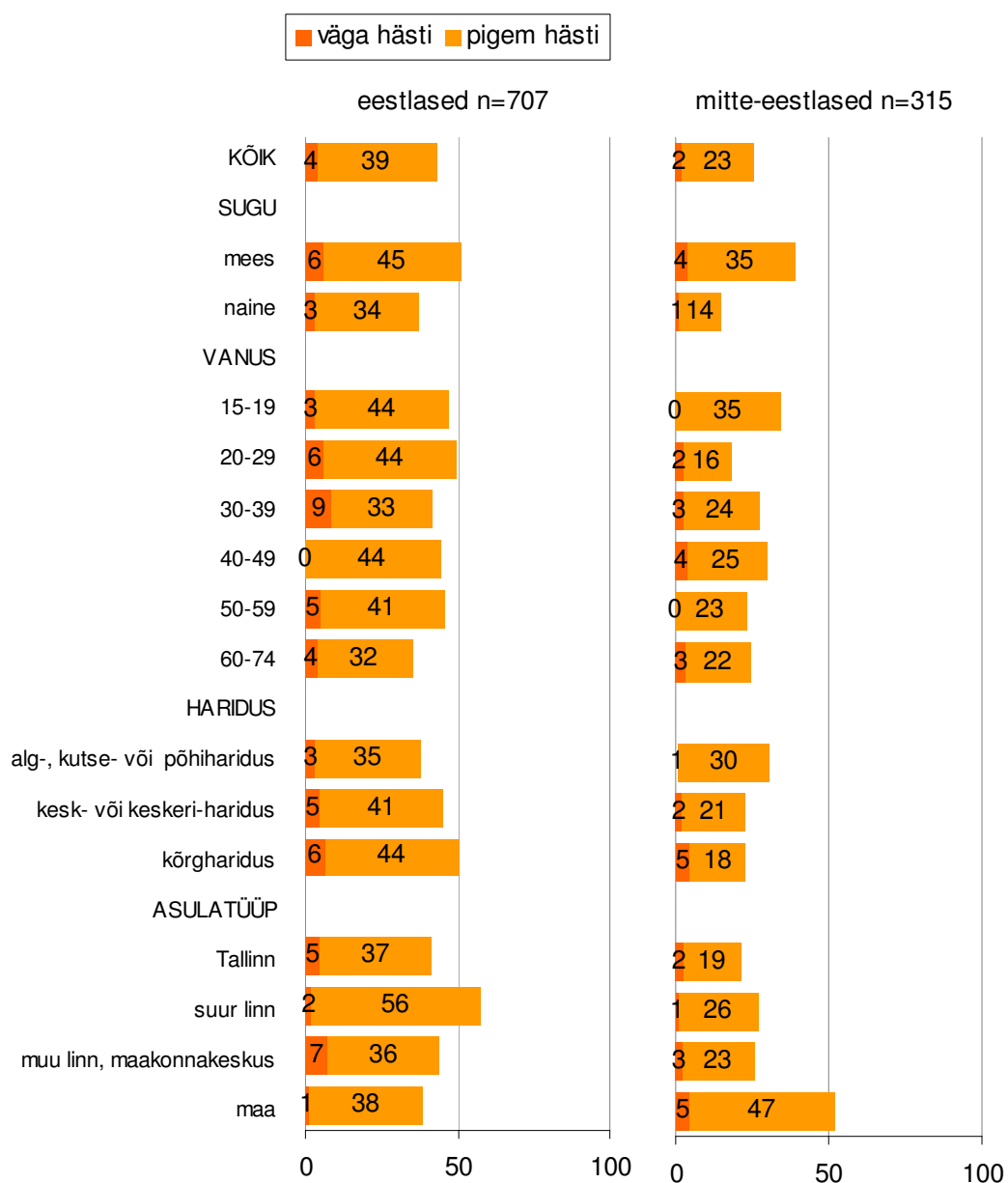

Joonis 23 NATO-ga liitumise protsessiga hästi informeeritute osakaal ajas, %

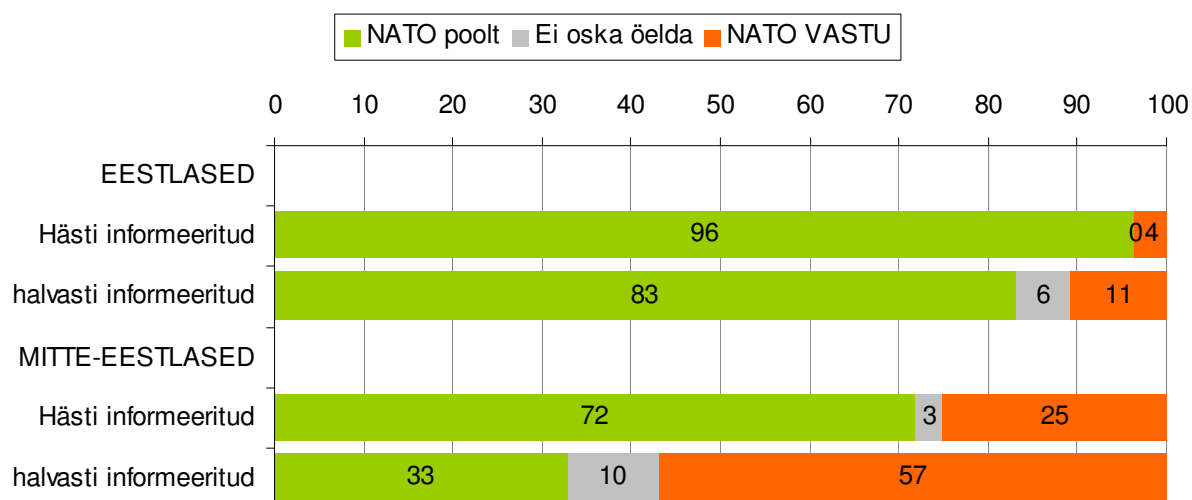
Eestlaste seas on NATO-st hästi informeerituid enam kui mitte-eestlaste seas: eestlastest peab informeeritust väga või pigem heaks 43%, mitte-eestlastest aga vaid veerand (Joonis 24). Mõlemas grupis peavad oma informeeritust paremaks mehed, eestlaste seas samuti kõrgema haridusega vastajad.

Joonis 24 Informeeritus, mida Eesti jaoks tähendab NATO liikmeks olek, % eestlaste ja mitte-eestlaste sihtgruppide võrdlus.

Informeerituse tase mõjutab seda, kuidas suhtutakse NATO-sse kuulumisse. Mida paremini on vastaja NATO-st informeeritud, seda tõenäolisemalt avaldab ta ka oma toetust NATO-sse kuulumisele (Joonis 25). Selgemalt avaldub see seos mitte-eestlaste seas.

Joonis 25 Suhtumine NATO-sse kuulumisse sõltuvalt hinnangust oma informeeritusele, %

7 Infoallikad Eesti riigikaitse ja NATO kohta

Sarnaselt hästi informeeritute osakaalu langusega viimase aasta jooksul on mõnevõrra langenud ka nende osakaal, kes on erinevatest kanalitest Eesti riigikaitse ning NATO kohta infot saanud. Kuigi infoallikate valikus põhimõttelisi muutusi ei ole toimunud, võib märgata infot saanute osakaalu vähenemist nii eestlaste kui mitte eestlaste seas.

Eestlaste seas on endiselt domineerimas kaks infokanalit (Joonis 26): eestikeelsed telesaated ning eestikeelne trükiajakirjandus (kolme peamise infokanali hulgas on nimetatud kumbagi 78%). Neist ei jää palju maha ka Eesti raadiojaamade eestikeelsetest saadetest infot saanute hulk (63%). Ülejäänud kanalitest on infot saanud sarnaselt eelmiste uuringutega juba selgelt vähem vastanuid: internetist on infot saanud 19%, ülejäänud kanalitest aga juba alla 5%. Kui 2005 aasta sügisel oli kahest eestlaste seas enam kasutatud kanalit (trükimeediast ja eestikeelsest televisioonist) infot saanute hulk 85-87%, siis seekordses uuringus on nendest kanalitest infot saanute hulk kahanenud 7-8% võrra.

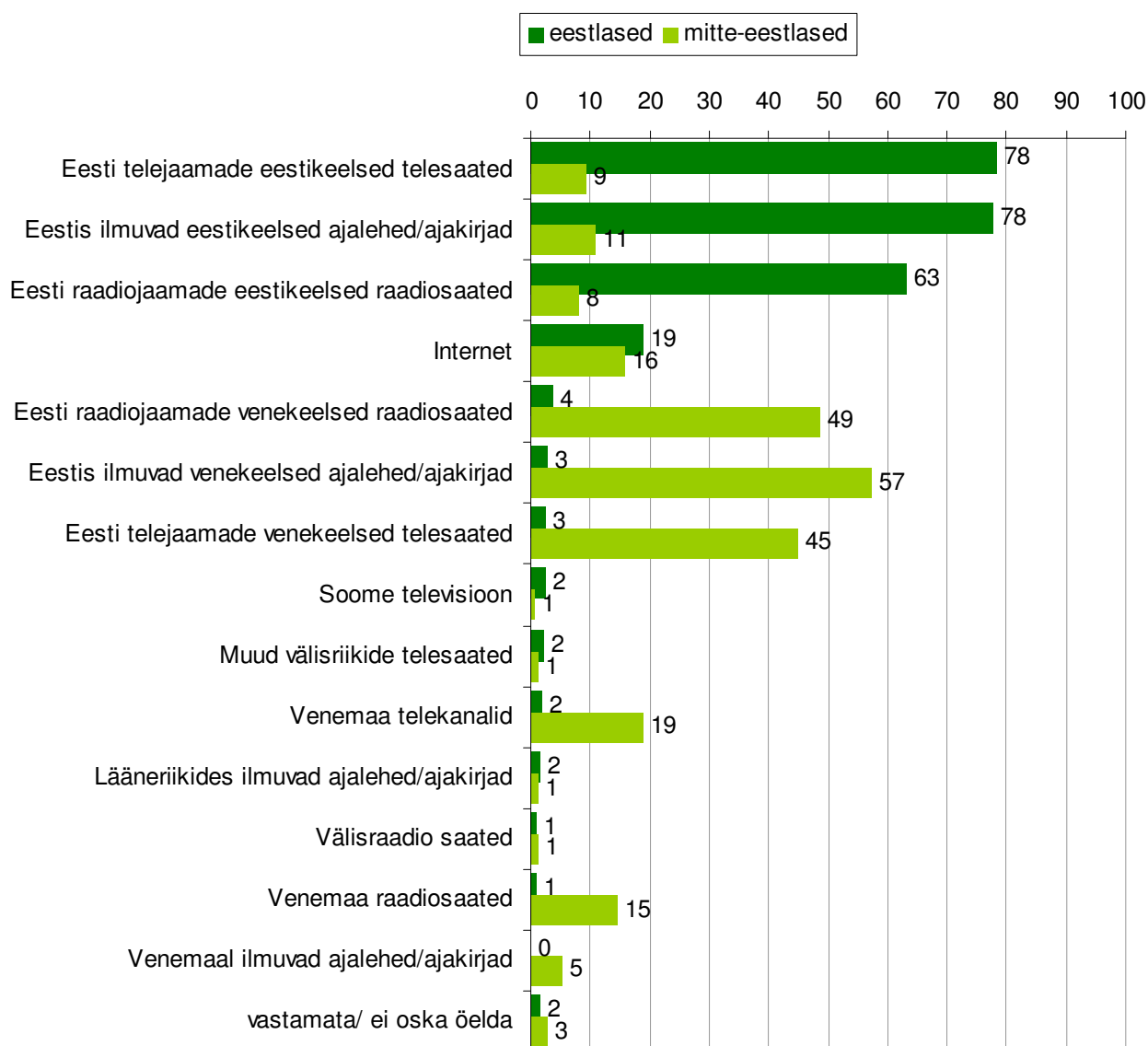
Kõige nooremaste vanusegruppi kuuluvate eestlaste seas on internet info saamisel 49 protsendiga oluliselt kolmandal kohal eestikeelsete telesaadete (67%) ning ajalehtede/ajakirjade (65%) järel, edestades raadiosaateid napilt (44%). Vanuse kasvades interneti osatähtsus kahaneb, 20-29 aastastest on internetti kolme olulisema kanali seas nimetanud 38% (ehk juba 11% vähem), 30-39 aastastest 16% ning vanematest veelgi vähem.

Ka mitte-eestlaste seas on esiplaanil kodumaised, kuid veekeelsed infoallikad. Teistest selgelt enam on nimetatud sarnaselt eestlastega kolme kanalit: Eestis ilmuvaid venekeelseid ajalehti kõige enam (57%), teisena Eesti raadiojaamade venekeelseid saateid (49%) ning kolmandana Eesti telejaamade venekeelseid saateid (45%). Neile kolmele kanalile järgnevad omavahel suhteliselt sarnaste tulemustega Venemaa telekanalid (19%), Internet (16%) ning Venemaa raadiosaated (15%). Kui internet ning Venemaa telekanalid on olnud ka eelmise kahe uuringu lõikes neljas-viies kanal, siis Venemaa raadiokanalid on muutunud võrreldes eelmiste perioodidega olulisemaks (nimetatud seekordses uuringus 7-8% võrra enam kui kahes viimases uuringus).

Võrreldes kahe viimase uuringuga on ka mitte-eestlaste seas siinseid liiderkanaleid kasutanute osakaal sarnaselt eestlastele vähenenud. Kõige enam on võrreldes möödunud aasta novembris tehtud uuringuga langenud Eesti raadiojaamade ning Eesti telejaamade venekeelsetest saadetest infot saanute hulk (16-17% võrra).

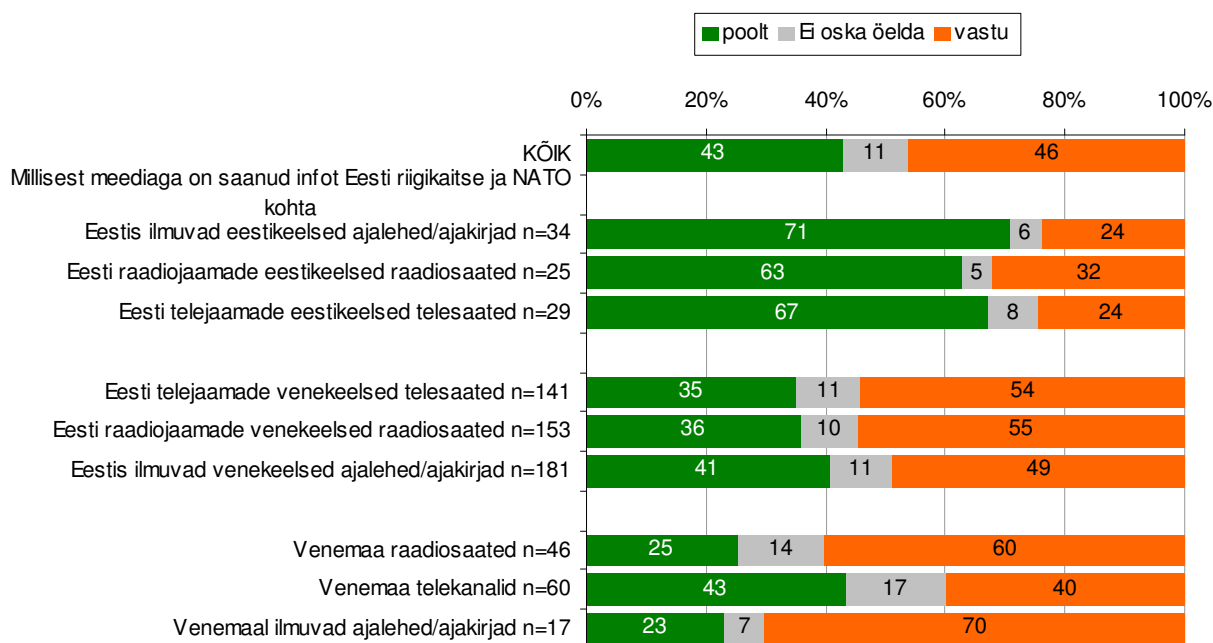
Eestikeelseid infoallikaid jälgivad mitte-eestlased suhteliselt vähe – 11% loeb eestikeelset trükimeediat, 9% jälgib eestikeelseid telesaateid, 8% kuulab eestikeelseid raadiosaateid.

Joonis 26 Infoallikad, kust on saadud teavet Eesti riigikaitse ja NATO kohta, %

Meediatarbimisest sõltub märkimisväärselt ka see, kuidas mitte-eestlased suhtuvad eesti NATO liikmeks olemisse. Nagu näeme [jooniselt 27](#), on eestikeelset meediat tarbivate mitte-eestlaste suhtumine NATO liikmeks olemisse selgelt pooldavam, kui nende seas, kes tarbivad Eesti venekeelset meediat või Venemaa meediat.

Joonis 27 Muulaste suhtumine NATO-ga liikmeks olemisse sõltuvalt vastanute kontaktist erinevate infoallikatega, %

8 Eesti elanikkonna kaitsetahe

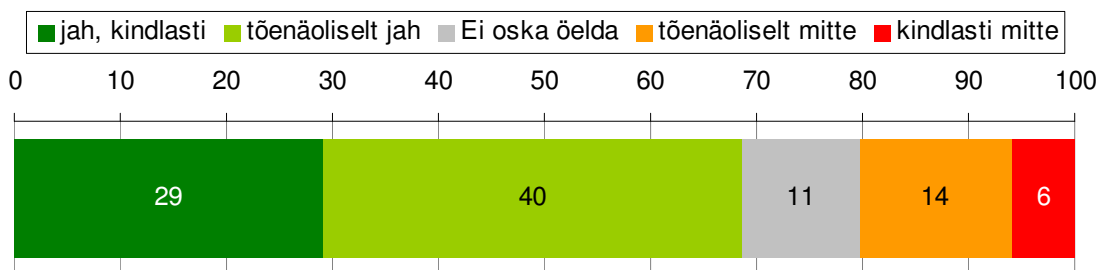
Elanikkonna kaitsetaht uuritakse kahe erineva küsimuse abil.

Üks neist mõõdab, mil määral tunnistavad vastajad vajadust Eestit sõjaohu korral kaitsta: *“Kui Eestit peaks ründama mõni teine riik, kas me peaksime ogal juhul osutama relvastatud vastupanu – ka siis kui lõpptulemus on ei ole meile selge?”*

Teine küsimus mõõdab vastaja isiklikku valmisolekut kaitsetegevuses kaasa lüüa: *“Kui Eestile tungitaks kallale, kas oleksite valmis oma võimete ja osakuste kohaselt osalema kaitsetegevuses?”*

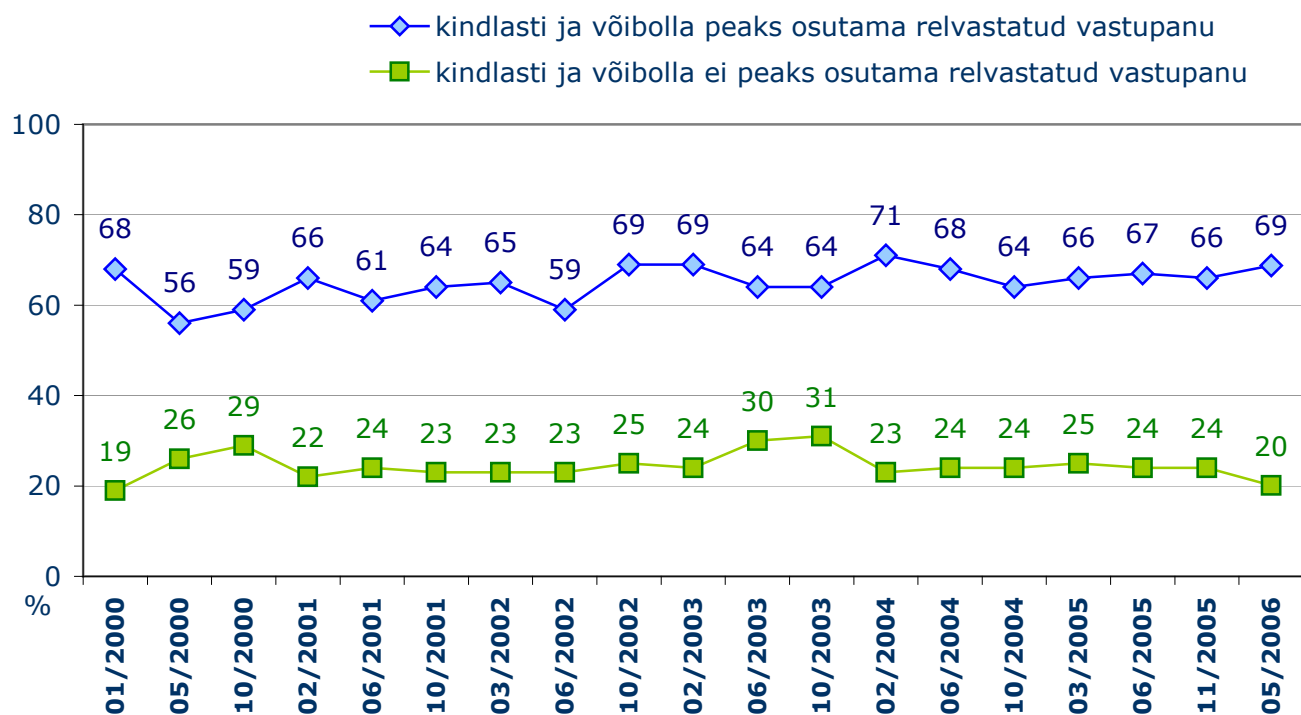
Sõjalise vastupanu osutamist rünnaku korral peab kindlasti vajalikuks 29% ning pigem vajalikuks 40%. Kokku pooldab sõjalise vastupanu osutamist 69% vastanutest (Joonis 28).

Joonis 28 Relvastatud vastupanu osutamise vajadus rünnaku korral, % n=1022

Läbi aastate on Eestile kallaletungi korral relvastatud vastupanu vajalikuks pidajate keskmine osakaal püsinud umbes kahe kolmandiku vastajate tasemel (Joonis 29). Vastupanu osutamist mittevajalikuks pidavaid vastajaid on olnud stabiilselt ligikaudu neljandik. Käesoleva uuringu tulemused näitavad, et võrreldes sügisese uuringuga on vastupanu pooldavate elanike osakaal pisut tõusnud ning vastaste osakaal samaväärselt langenud. Samas on muutused suhteliselt väiksed ning sobituvad eelnenud uuringutulemuste aegrea mustrisse.

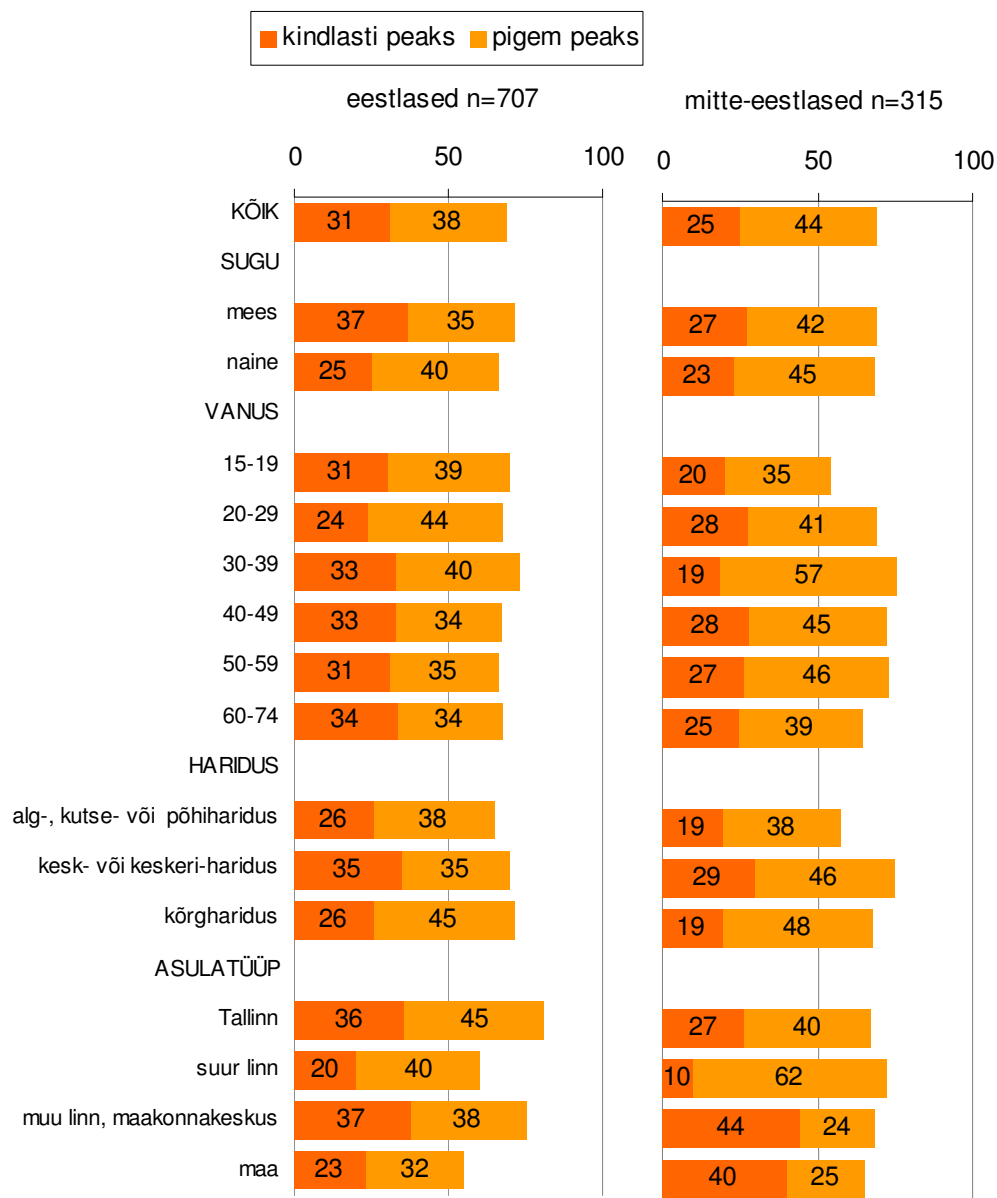
Joonis 29 Rünnaku korral relvastatud vastupanu osutamise vajadus, pooldajate ja vastaste muutus ajas, %

Selgub, et nii eestlaste, kui mitte-eestlaste seas on võrdselt suur hulk üldiselt vastupanu osutamist pooldavaid vastajaid: kummaski grupis leiab, et vastupanu peaks osutama kindlasti või pigem kokku 69% vastanutest. Siiski on eestlaste seas enam selliseid, kes peavad vastupanu osutamist kindlasti vajalikuks (31% vs 25% muulastest) – [Joonis 30](#).

Sarnaselt eelnenud uuringutele võib märgata meeste sagedasemat toetust vastuhakule. Vastupanu pooldavate hulk on väiksem madalama haridustasemega vastajate seas.

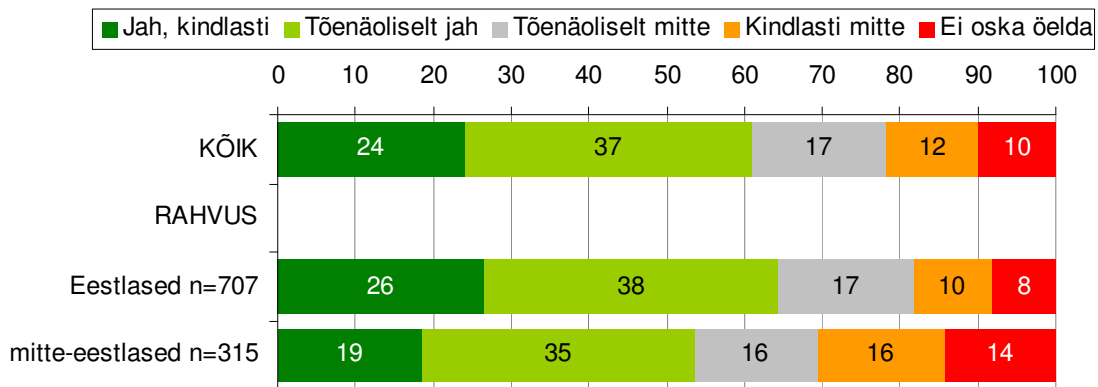
Joonis 30 Rünnaku korral relvastatud vastupanu osutamise vajadus, eestlased ja mitte-eestlased, %

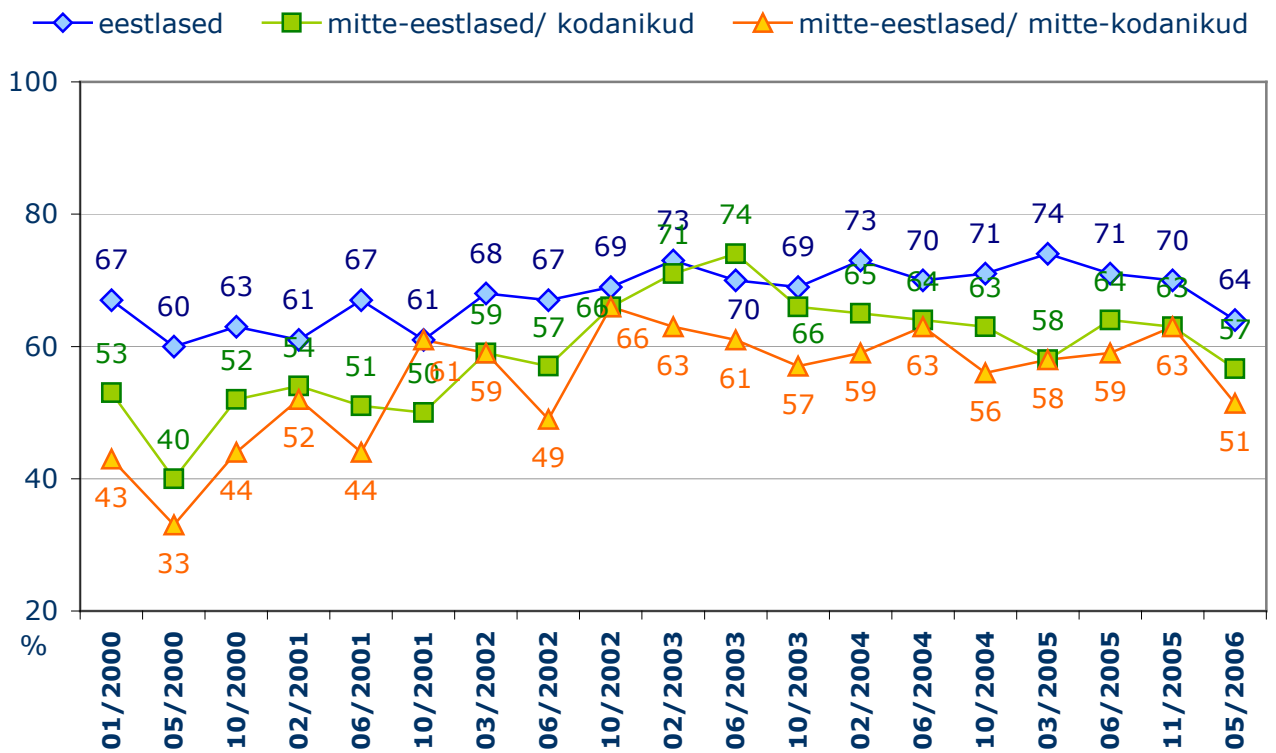
Kui vaadata võimalikku vastupanu isiklikumast vaatepunktist, siis selgub, et 61% vastanutest oleks valmis kaitsetegevuses kindlasti või tõenäoliselt kaasa lööma (Joonis 31). Eestlaste seas on selliseid 64%, mitte-eestlaste seas 10% võrra vähem (54%). Kindlasti on valmis kaitsetegevuses osalema 24% vastanutest, sealhulgas eestlastest 26% ning mitte-eestlastest 19%.

Alates eelmise aasta kevadest on eestlaste seas kaitsetegevuses osalema nõustuvate vastajate osakaal olnud langustrendis. Kui 2005 märtsis oli vajadusel nõus kaitsetegevuses osalema 74% eestlastest, siis nüüdseks on see langenud 10% võrra. Samuti on võib langust märgata mitte-eestlaste seas (Joonis 32).

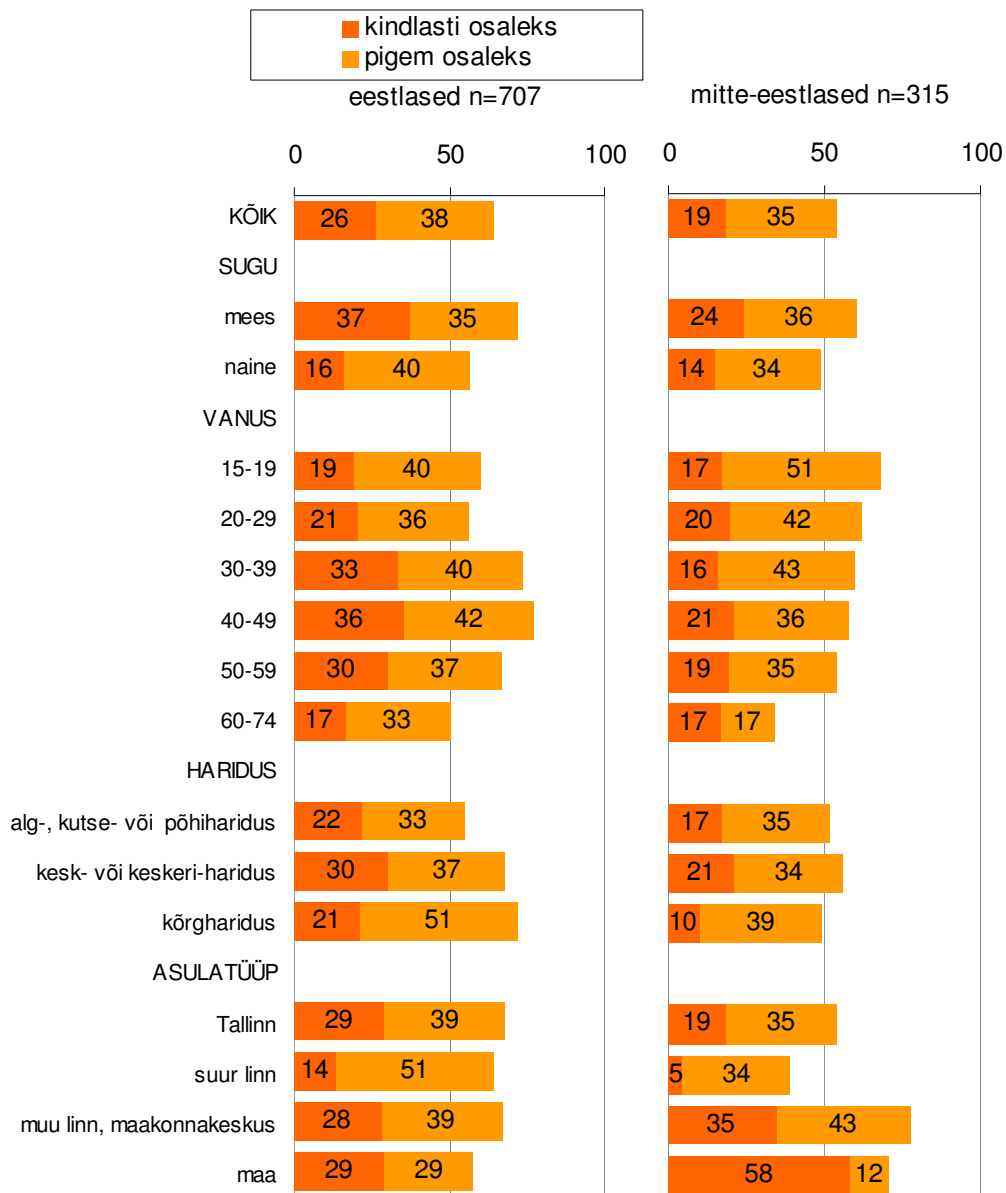
Joonis 31 Valmisolek osaleda kaitsetegevuses, kui Eestile tungitakse kallale, n=1022

Joonis 32 Valmisolek osaleda kaitsetegevuses, kui Eestile tungitakse kallale, kindlasti ja tõenäoliselt osaleksid, %

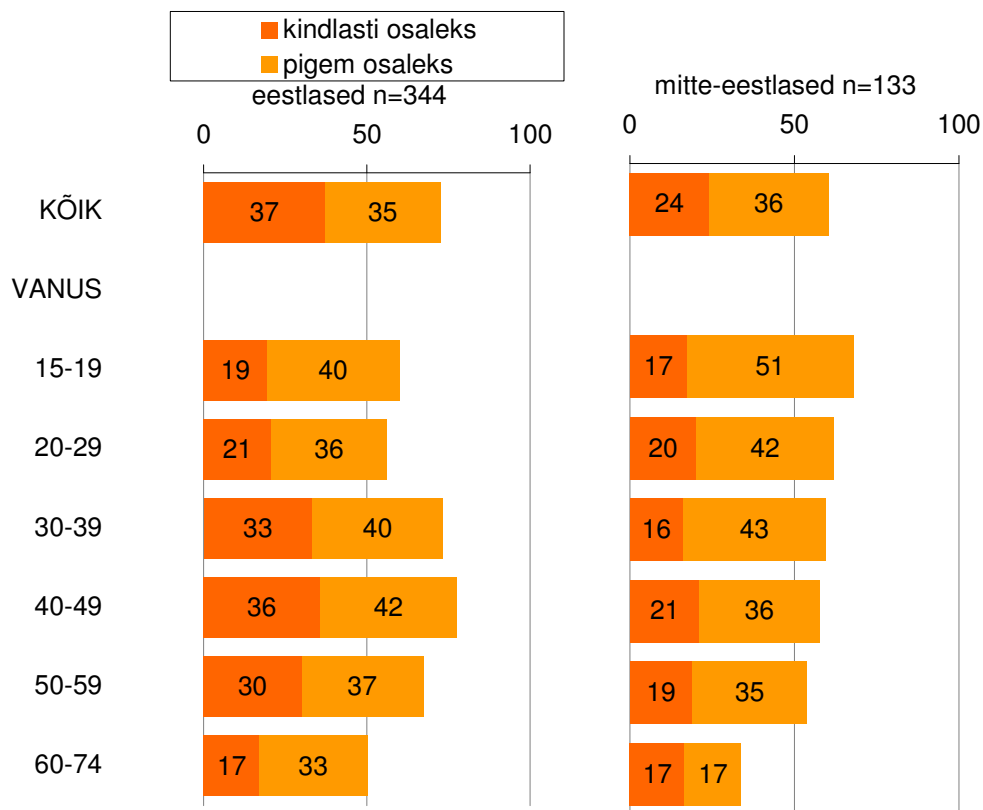

Joonis 33 Valmisolek osaleda kaitsetegevuses, kui Eestile tungitakse kallale, %

Kuna reaalse kallaletungi korral on kõige olulisem meeste valmisolek vaenlasele vastu hakata, siis toome eraldi joonisel ära ka tulemused üksnes meeste lõikes. Eesti meestest on valmis kaitsetegevuses kaasa lööma 73%, eestivenelastest 60% (Joonis 34). Eesti meestest on kõige enam nõus kaitsetegevuses osalema 40-49-aastased, mitte-estlastes seas on kaitsetahe kõrgem nooremate meeste seas. Kuna uuringu vastanute hulk sel tasandil erinevates vanusegruppides on juba suhteliselt väike, peab arvestama ka suurema võimaliku statistilise veaga.

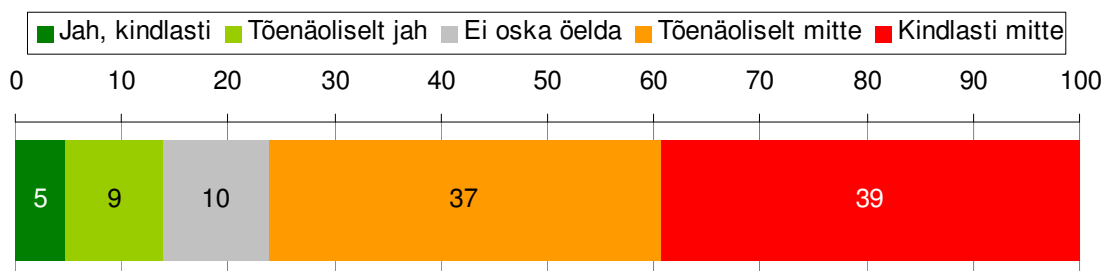
Joonis 34 Valmisolek osaleda kaitsetegevuses, kui Eestile tungitakse kallale, ainult mehed, %

9 Soov Eestist sõjaohu korral lahkuda

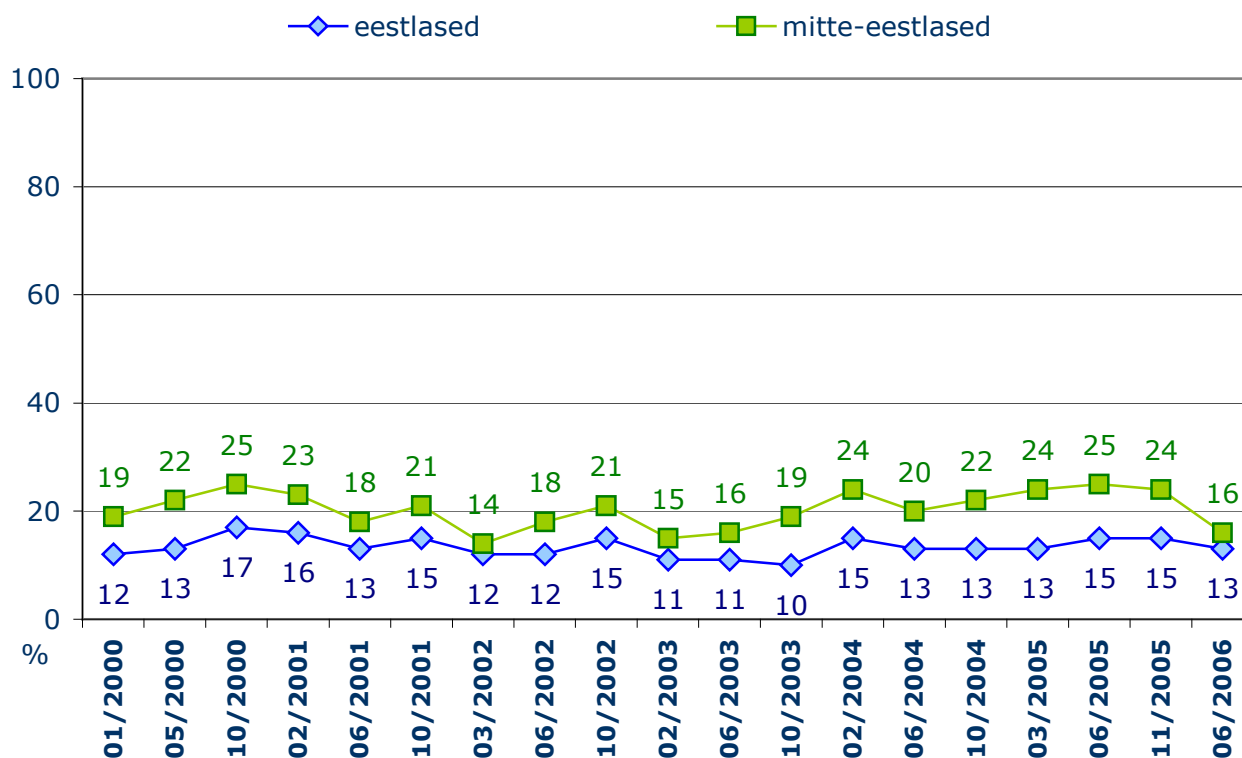
Eestile kallaletungi korral üritaks Eestist kindlasti või tõenäoliselt lahkuda 14% küsitletutest, mida on 4% võrra vähem kui sүgiseses uuringus. Kindlasti ei lahkuks 39%, tõenäoliselt ei teeks seda 37% (Joonis 35).

Joonis 35 Eestist lahkumise tõenäosus juhul, kui Eestile tungitaks kallale, %

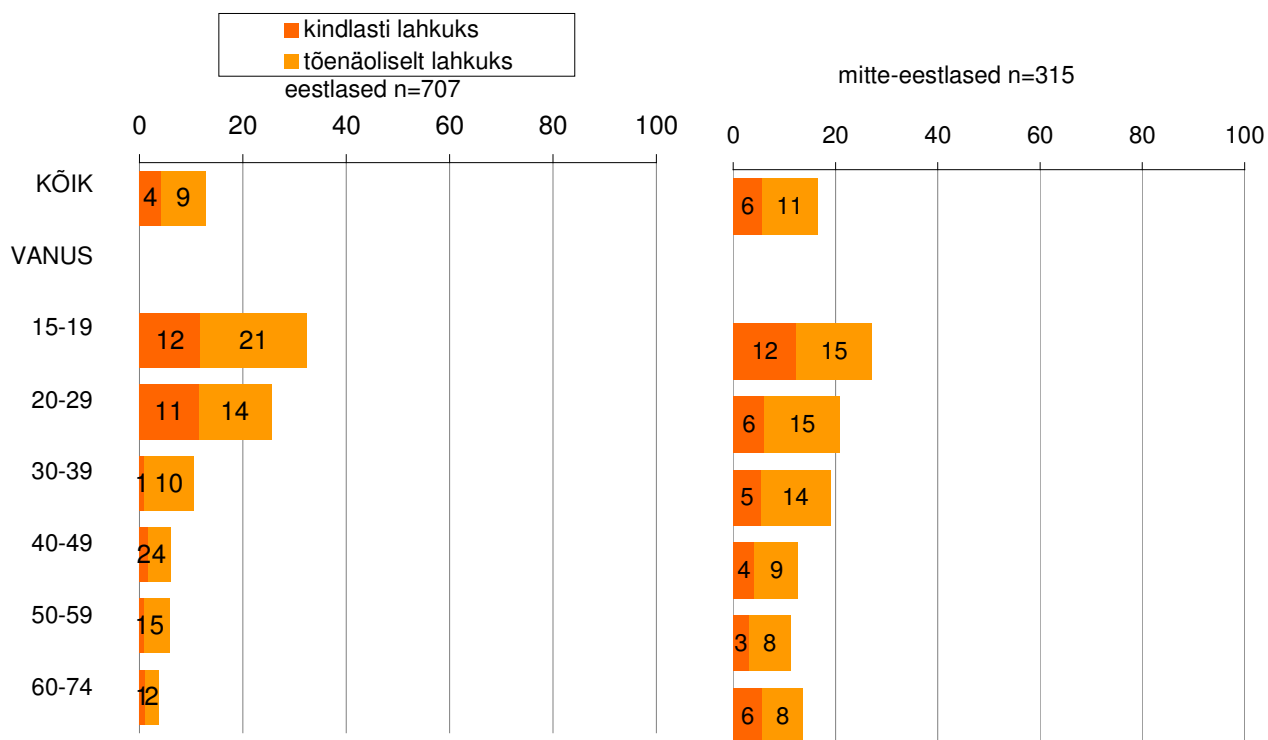
Lahkuda soovijate osakaal on vähenenud enam mitte-eeslaste seas: kui eelmise aasta novembris oleks kallaletungi korral soovinud Eestist lahkuda 24%, siis nüüd on mitte-eeslaste seas selliseid vastanuid vaid 16% (Joonis 36). Eestlaste seas on lahkuda soovijate hulk läbi aastate pүsinud suhteliselt stabiilsena, käesolevas uuringus oli eestlaste seas lahkuda soovijaid 13% vastanutest.

Joonis 36 Eestist lahkumise tõenäosus juhul, kui Eestile tungitaks kallale, Muutus ajas, %

Lahkuda soovijate hulk on suurem eelkõige nooremate elanike seas, seejuures on trend märgatav nii eestlaste kui mitte-eestlaste seas (Joonis 37). Kõrgeim on lahkuda soovijate osakaal vanusegrupis 15-19 aastat, kellest avaldas soovi kallaletungi korral Eestist lahkuda 31%. Õpilaste/üliõpilaste seas on lahkuda soovijate hulk kokku 36% samas kui pensionäridest vastanutest tunnistas lahkumissoovi 6%.

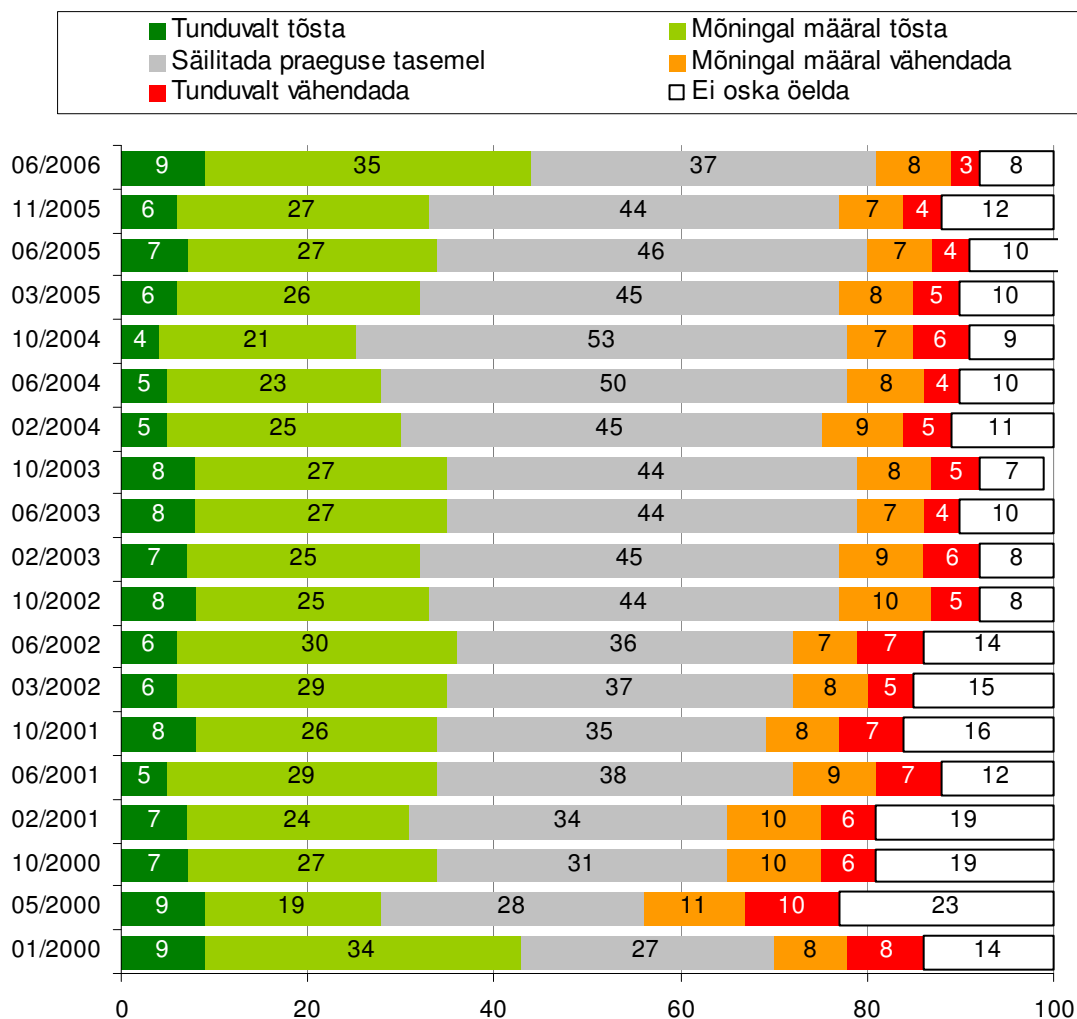
Joonis 37 Eestist lahkumise tõenäosus juhul, kui Eestile tungitaks kallale, eestlased ja mitte-eestlased, %

10 Suhtumine kaitsekulutustesse

Võrreldes eelmise aasta novembris tehtud uuringu tulemustega on kasvanud nende vastajate osakaal, kes pooldavad kaitsekulutuste tõstmist. 44% vastanutest leiab, et kaitsekulutusi peaks kas tunduvalt (9%) või mingil määral tõstma (35%). Vähenenud on aga nende osakaal, kes pooldavad kaitsekulutuste säilitamist senisel tasemel (Joonis 38).

Joonis 38 Seisukohtade jagunemine kaitsevõime tagamiseks tehtavate kulutuste osas, muutus ajas %

Selgelt erinevad siin eestlaste ja mitte eestlaste seisukohad: kui eestlastest pooldab kaitsekulude suurendamist 52% vastajatest, siis mitteeestlastest on selliseid vastajaid 28%. Viimaste seas on enam nii neid, kes pooldavad kaitsekulutuste jätmist samale tasemele (43% vs 35% eestlastest) kui neid, kes pooldavad kulude vähendamist (19% vs 7% eestlastest).

Kaitsekulude suurendamist pooldavad sagedamini väiksemates asulates elavad inimesed: maapiirkondades elavate vastanute seas toetab kulude suurendamist 52%, pealinnas ja teistes suuremates linnades aga 35-38%.

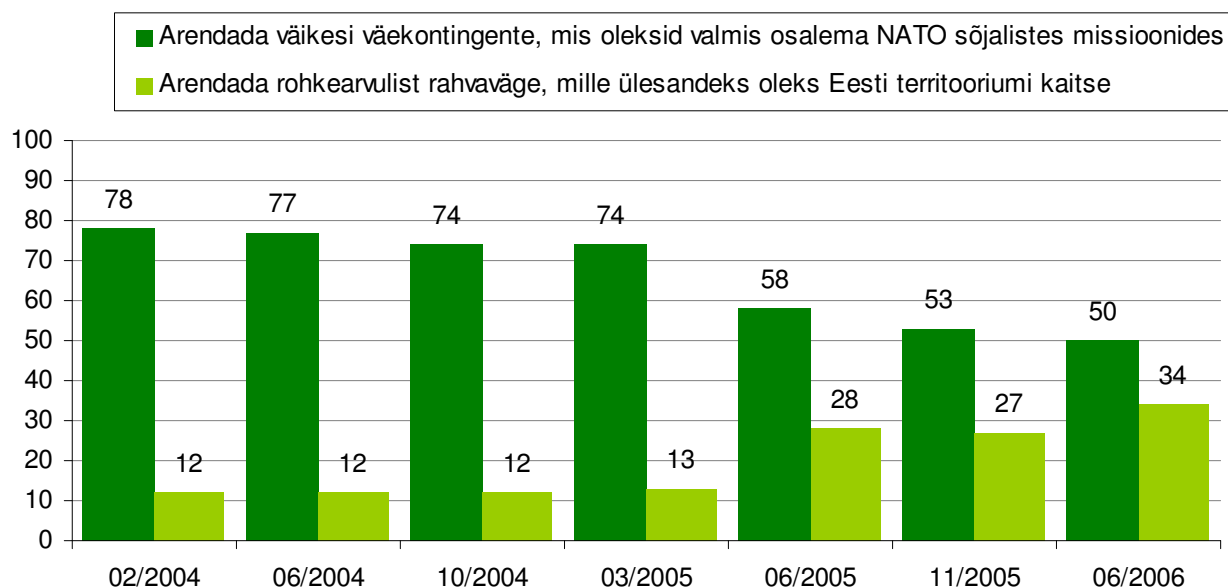
11 Seisukohad kaitsevõime arendamisel

11.1 Kaks teed kaitsevõime arendamisel

Kui küsida, kumba varianti Eesti kaitsevõime arendamisel peetakse olulisemaks – kas tuleks arendada väikesi väekontingente, mis oleksid valmis osalema NATO sõjalistes missioonides või tuleks arendada rohkearvulist rahvaväge, mille ülesandeks oleks Eesti territooriumi kaitse, jääb peale väikesearvulise mobiilse sõjaväe mudel, mida toetab 53% küsitletutest (Joonis 39).

Kui jälgida jooniselt tulemuste muutust ajas, peab silmas pidama, et kuni 2005 aasta märtsini esitati seda küsimust mõnevõrra teises sõnastuses, mis tingis esimesele alternatiivile suurema poolehoiu. Nimelt polnud varasemates uuringutes lisatud väeüksuste otstarvet, ehk siis missioonikõlblikkust ja Eesti territooriumi kaitset. Viimane aspekt lisas toetust rohkearvulise rahvaväe arendamisele. Vaatamata rahvaväe mõningasele poolehoiu tõusule võrreldes viimase uuringuga jääb aga mobiilsete väikeste üksuste arendamine selgelt eelistatumaks alternatiiviks.

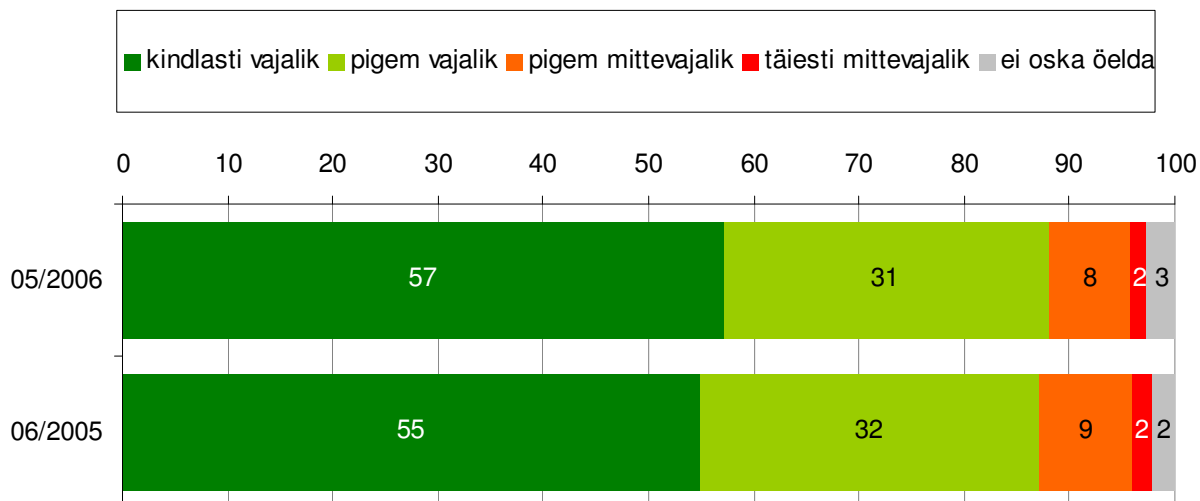
Joonis 39 Eelistatud variandid Eesti kaitsevõime arendamisel, muutus ajas %

11.2 Sõjaväeteenistuse vajalikkusest

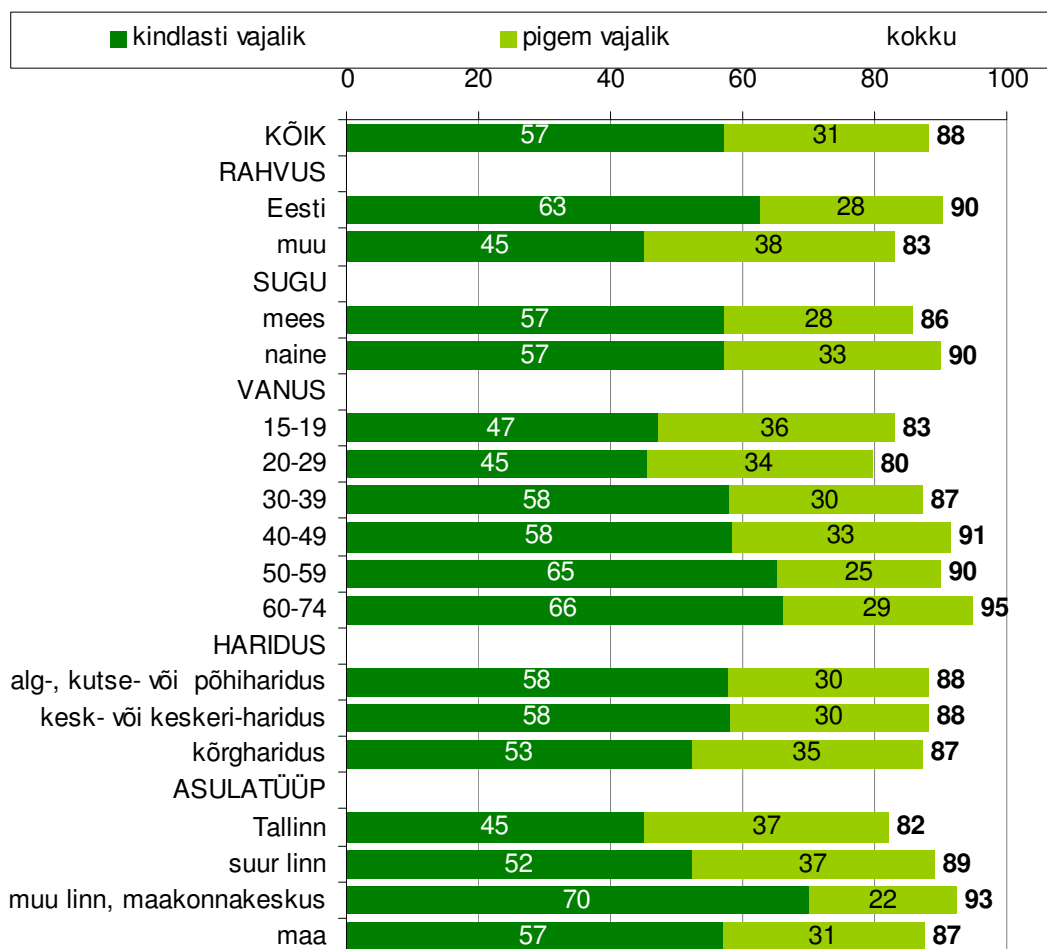
Vaatamata suurele toetusle väikeste missioonivalmitte väeüksuste arendamisele, peab ülekaalukas osa vastajatest sõjaväeteenistuse läbimist noormeeste jaoks vajalikuks. 57% vastanutest peab sõjaväeteenistuse läbimist kindlasti ning 31% pigem vajalikuks – seega on kokku 88% vastanutest hinnanud sõjaväeteenistust vajalikuks (Joonis 40). Vaid 10% leiab, et see on kas pigem (8%) või täiesti mittevajalik (2%).

Joonis 40 Suhtumine sõjaväeteenistuse vajalikkusesse, %

Kui vaadata arvamuste jagunemist taustatunnuste lõikes, siis võib täheldada, et vähem on sõjaväeteenistust vajalikuks pidavaid vastajaid mitte-eestlaste ning nooremate vastajate seas (Joonis 41). Kõige vähem peavad sõjaväeteenistust vajalikuks vastajad vanuses 20-29, keda sõjaväeteenistus ka kõige otsesemalt puudutab.

Joonis 41 Suhtumine sõjaväeteenistuse vajalikkusesse sihtgruppides, %

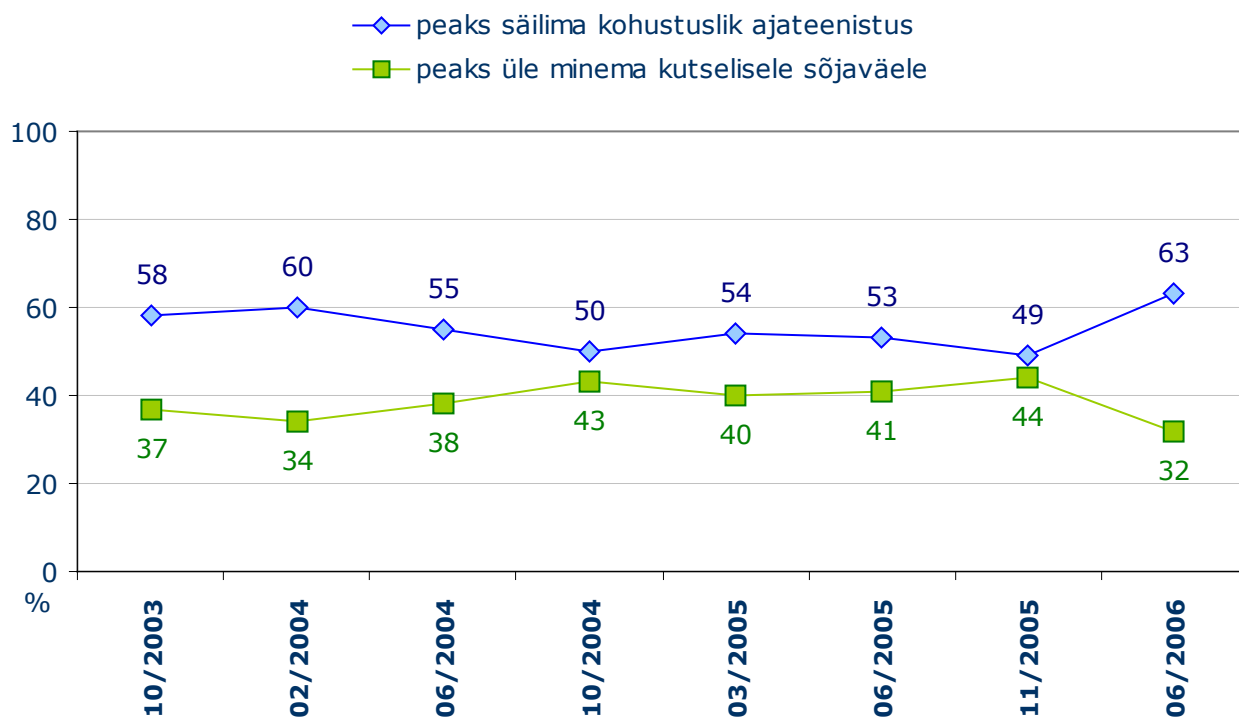

11.3 Suhtumine kutselisse sõjaväesse

Kohustusliku ajateenistuse säilimist pooldab 63% vastanutest, mis ületab selgelt toetuse üleminekuks kutselisele sõjaväele (32%). Seda küsimust esitati vastajatele kuni 2005 aasta novembri uuringuni mõnevõrra teises sõnastuses. Kui seekordses uuringus oli kutselisele sõjaväele ülemineku alternatiivina toodud kohustusliku ajateenistuse säilimine, siis eelmistes uuringutes oli kohustusliku ajateenistuse asemel alternatiiviks üldise sõjaväekohustuse säilimine. "Üldise sõjaväekohustuse" asendamise "kohustusliku ajateenistusega" eesmärk oli muuta valikud täpsemaks ning tegelikku olukorda enam peegeldavaks.

Kui vaadata eelistusi aegreana, siis näeme seekordses uuringus selget kutselise sõjaväe toetuse langust. Kuigi oma osa toetuse muutuses võib olla ka küsimuse mõningasel täpsustusel, on erinevus piisavalt suur, et näha selle taga ka reaalselt hoiakute mõningast muutumist ajateenistuse kasuks.

Joonis 42 Suhtumine kutselisse sõjaväesse, %

Märkimisväärselt erinevad siin taas eestlaste ja mitte-eestlaste suhtumised. Kui eestlaste seas toetab üleminekut kutselisele sõjaväele vaid veerand vastanutest (praeguse olukorra säilimist pooldab 70%), siis mitte-eestlaste seas jagunevad arvamused sisuliselt pooleks: 46% toetab olukorra säilimist ning 47% üleminekut kutselisele armeele.

Kutselisele sõjaväele üleminekut toetavad keskmisest enam nooremad vastajad (kuni 20 aastastest üle 40%), samuti suuremate linnade elanikud (pealinnas ja suurlinnades on toetus kutselisele armeele 40-44%, väiksemates linnades ja maal aga vaid ca veerand). Erinevusi vanuse lõikes iseloomustab hästi ka lõhe (üli)õpilaste ning pensionäride vahel: esimestest toetab kutselist armeed ligi pooled (49%), viimastest aga 22%.

Rahvusegruppide sees on vanusegrupiti arvamused enam-lõhenenud eestlaste puhul. Kui mitte-eestlaste seas on vanuseliste jaotuse lõikes erinevusi välja tuua raske, siis eestlaste puhul on vahed selle võrra selgemad. Eestlaste kõige nooremas vanusegrupis (15-19aastased) jagunevad arvamused sisuliselt pooleks (48% toetab ajateenistust ning 49% kutselist sõjaväge); kõige vanemas vanusegrupis (60-74) on kutselise sõjaväe toetus vaid 9% ajateenistust toetavate 89% vastu. Mitte-eestlaste seas on

kutselisele sõjaväele sagedamini toetust avaldanud kõrgharidusega vastajad, alg- ja põhiharidusega vastajad aga toetavad sagedamini ajateenistuse säilimist.

11.4 Suhtumine Eesti sõjaväelaste osalemisse rahvusvahelistes sõjalistes missioonides

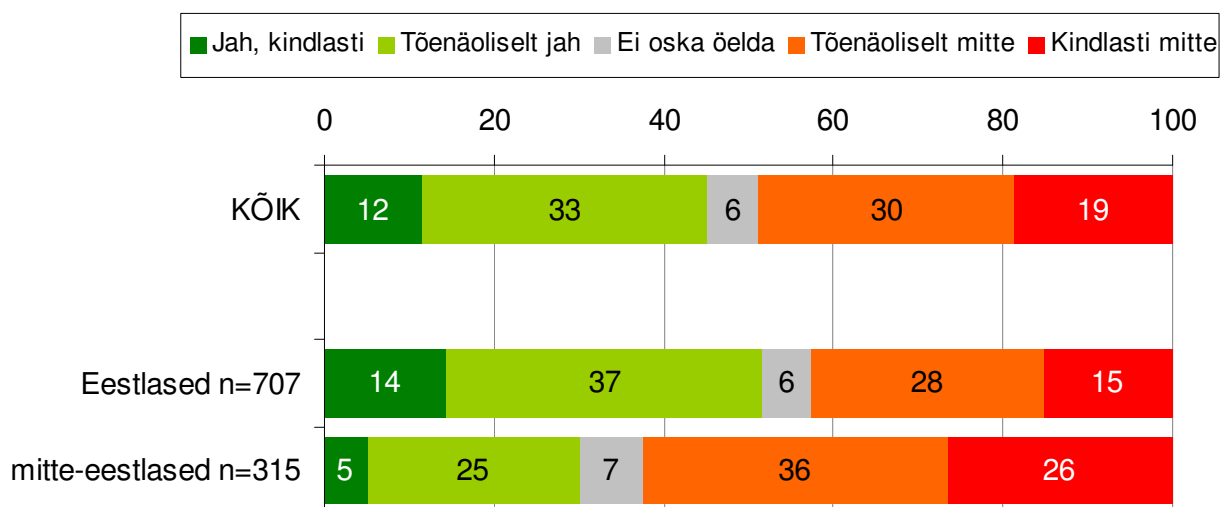
Eesti sõjaväelaste osalemisse rahvusvahelistes missioonides suhtub pooldavalt 45% vastanutest, vastu on aga 49% (Joonis 43). Viimati ületas missioonidel osalemise vastaste osakaal pooldajate osakaalu 2004. aasta kevadel vahetult peale seda, kui Iraagis hukkus esimene Eesti sõdur (Joonis 44).

Märkimisväärselt erineb siin eestlaste ja mitte-eestlaste suhtumine. Kui eestlaste seas on missioonidel osalemise toetajaid kokku 52% (novembris 54%, juunis 62%), siis mitte-eestlaste seas on neid vaid 30% (novembris 41%, juunis 38%). Missioonidel osalemise vastu on 43% eestlastest ning 62% mitte-eestlastest. Eestlaste puhul ületab toetajate osa vastaseid 9% võrra, mitte-eestlaste seas on vastupidi vastaseid toetajatest 32% võrra enam.

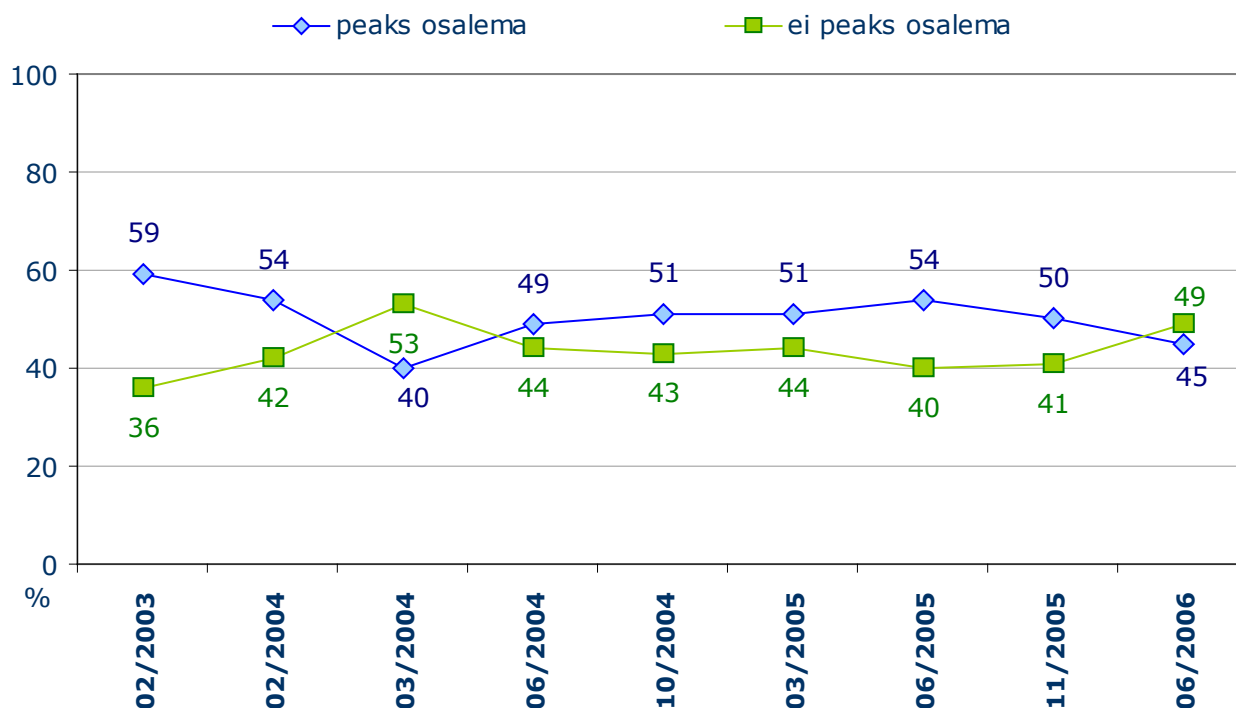
Eestlaste seas on mõnevõrra vähem soosivat suhtumist üles näidanud pensionärid (42% ehk keskmisest 10% vähem). Keskmisest suurem on toetus aga ettevõtjate-tippjuhtide seas (62%), samuti suurema sissetulekuga vastajate seas.

Mitte-eestlastest on toetus missioonidel osalemisse suurem aga nooremate vastajate seas: 15-19aastastest vastajatest 49%.

Joonis 43 Suhtumine Eesti sõjaväelaste osalemisse rahvusvahelistes sõjalistes missioonides, %

Joonis 44 Suhtumine Eesti sõjaväelaste osalemisse rahvusvahelistes sõjalistes missioonides, muutus ajas, %

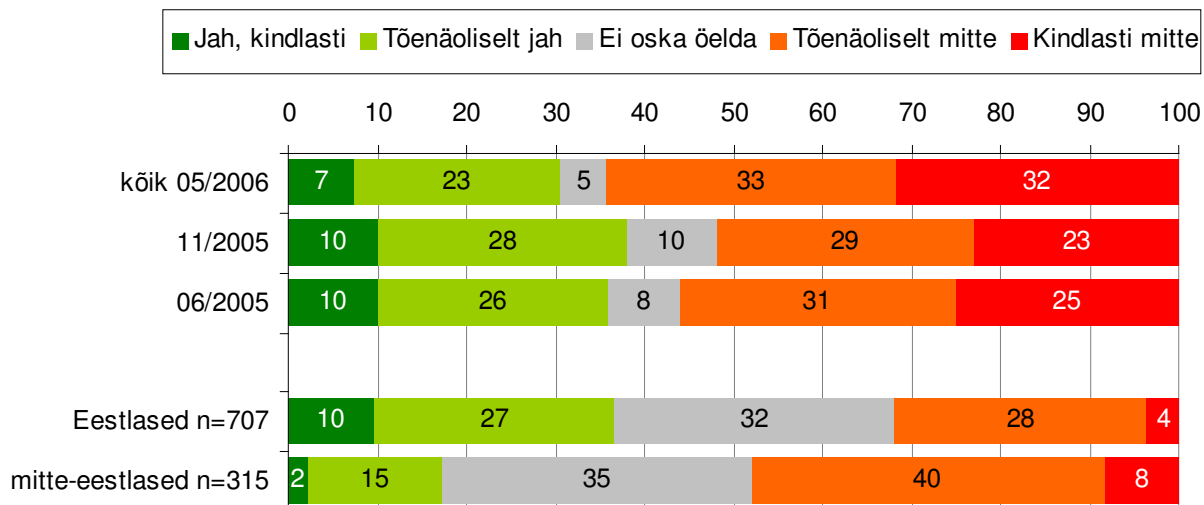

11.5 Suhtumine Iraagi sõjalise missiooni pikendamisse

62% vastanutest leiab, et Riigikogu ei peaks pikendama Iraagi missiooni, kui aasta lõpul missiooni mandaadi lõppemisel selgub, et ilma välisjõududeta ei suudeta tagada Iraagis stabiilsust. Missiooni pikendamist toetab 31% vastanutest (Joonis 45). Võrreldes novembrikuuga on toetus Iraagi missiooni pikendamisele langenud.

Eestlastest toetab missiooni pikendamist 37% (novembris 42%), vastu on 32%, mitte-eestlastest on poolt aga 17% (novembris 28%) ning vastu 48%.

Joonis 45 Kas Riigikogu peaks pikendama Eesti osalemist Iraagi missioonil, %

LISAD

1 Tabeljaotused

2 Küsimustik